Пралетары ўсіх краін, яднайцеся!

КОШТ НУМАРУ 5 кап.

савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).
ТЭЛЕФОНЫ: Галоўны—№ 478. Рэдактара—№ 769.
Сакратар прымае—з 9-й да 3½ гадз.
Навыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не варочаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: [illegible]

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: [illegible] Зьніжка на 50 проц. даражэй. Звыш тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: [illegible] За кожны дадатковы . . 5 „ Публікацыі ЗАГС'у—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ў канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх пашт.-тэл. кантората. АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

9 ГОД ВЫДАНЬНЯ.

ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА.

№ 78 (2256) Нядзеля, 1-га красавіка 1928 г.

АЎЛАДАЦЬ НАВУКАЙ І ТЭХНІКАЙ.

„Наша праграма партыі ня можа заставацца толькі праграмай партыі. Яна павінна абярнуцца ў праграму нашага гаспадарчага будаўніцтва, інакш яна негодна і як праграма партыі. Яна павінна дапоўніцца другой праграмай партыі, плянам работ па аднаўленьню ўсяе народнае гаспадаркі і давядзеньню яе да сучаснай тэхнікі". (Ленін, т. XVII, стар. 427).

Сучасная паласа сацыялістычнага будаўніцтва можа быць з поўным правам характарызавана, як паласа шырока разгорнутага ажыцьцяўленьня «другой» праграмы партыі, аб якой гаварыў тав. Ленін на VIII зьезьдзе саветаў. Рашэньні XV зьезду па пытаньні аб пяцігадовым пляне разьвіцьця нашай гаспадаркі і ёсьць такая праграма карэннай перабудовы нашай гаспадаркі, разгорнутага сацыялістычнага будаўніцтва. У гэтых абставінах выключна важнае значэньне набывае зазначэньне тав. Леніна, зробленае на тым-жа VIII зьезьдзе саветаў, аб неабходнасьці большай перабудовы ўсёй нашай грамадзка-палітычнай працы, напаўняючы яе пытаньнямі гаспадарчага будаўніцтва.

Тав. Ленін казаў: «Палітыцы мы бясспрэчна, навучыліся, тут нас ня зрушыш, тут у нас база маецца.

Найлепшая палітыка—як мага менш палітыкі. Пасоўвайце больш інжынэраў і аграномаў, у іх вучыцеся, іх працу правярайце,ператварайце зьезды і нарады ня ў органы мітынгаваньня, а ў органы праверкі гаспадарчых посьпехаў, у органы, дзе мы маглі-б належным чынам вучыцца гаспадарчаму будаўніцтву».

Зазначэньне тав. Леніна захоўвае ўсю сваю сьвежасьць, злабадзённасьць і цяпер.

[illegible]

сябе ад правалаў, жульніцтва, ад усякага роду гаспадарчых шкоднікаў, якія, карыстаючыся некультурнасьцю, тэхнічнай няпісьменнасьцю нашых кадраў, могуць зрываць гаспадарчае будаўніцтва і наносіць матар'яльную страту.

Навукова-тэхнічная пісьменнасьць дасьць магчымасьць сапраўды правяраць працу па гаспадарцы, уносіць адпаведныя папраўкі, своечасова выпраўляць недахопы, а таксама разгарнуць і па-дзелавому паставіць вытворчую прапаганду.

Да гэтага часу ў нас яшчэ няма шырока пастаўленай працы, курсаў і гурткоў тэхнічных ведаў, уздымаючых вытворчую кваліфікацыю перадавых рабочых актывістаў. У нас няма таннай, папулярнай літаратуры, прызначанай для масавага чытача, асьвятляючай з навуковага пункту погляду цэлы шэраг працэсаў вытворчасьці, асобныя мерапрыемствы па рацыяналізацыі і г. д. А гэта-ж вялізарны кавалак культурнай працы. На гэтым вучастку будзе адбывацца найбольш поўная змычка паміж навукай і працай. Рабочая маса ў асобе інжынэраў і высокакваліфікаваных спэцыялістаў будзе бачыць ня толькі кіраўнікоў, „начальства", але старшых,

[illegible]

Лёс франка-савецкіх перамоў.

БЭРЛІН, 30-3. Парыскі карэспандэнт органу партыі цэнтру „Німэччына" [illegible]

Іміненьне Аўстрыі да шырэйшага гандлю з СССР.

ВЕНА, 30-3. Аўстрыйскае тэлеграфнае агенцтва паведамляе: ландтаг правінцыі Ніжняя Аўстрыя ўхваліў закон аб удзеле Ніжняе Аўстрыі ў мерапрыемствах па падахвочваньню экспарту з Аўстрыі ў СССР. Закон зьяўляецца некаторым дадаткам да такога-ж закону, ухваленага ландтагам правінцыі Штырыі, і прадугледжвае гарантыю 8 мі мілёнаў шылінгаў [illegible] суму крэдыту, які дасца СССР.

НЯМЕЦКІЯ МЕНШАВІКІ ПАХВАЛІЛІ АМНІСТЫЮ.

БЭРЛІН, 30-III. Законапраект аб амністыі рэйхстагам адхілен. [illegible]

МЕНШАВІКІ СПРАВАКАВАЛІ БОЙКУ З КАМУНІСТАМІ.

[illegible]

Пад знакам непераможных супярэчнасьцяў пачаліся польска-літоўскія перамовы

ВАЛЬДЭМАРАС І ЗАЛЕСКІ Ў ПЕРАМОВАХ ВЫКАЗАЛІ НАДЗЕЮ „НА ПЛЁННЫЯ ВЫНІКІ ПЕРАМОЎ".

Заява літоўскае дэлегацыі.

КЁНІЗБЭРГ, 30-3. Польска-літоўскую канфэрэнцыю адчыніў Вальдэмарас.

Вальдэмарас заявіў: «Гэтая канфэрэнцыя прыцягвае ўвагу ўсяго сьвету, бо ўсе цывілізаваныя нацыі адчуваюць пасьля сусьветнае вайны адсутнасьць безапаснасьці. Вялікая задача, якая стаіць перад намі —у забясьпечаньні міру, бо непаразуменьні ў гэтай частцы Эўропы маглі-б мець сур'ёзныя вынікі для іншых краёў. З гэтае прычыны Ліга Нацый, якая ўзяла на сябе задачу скараціць узброеньні і, што яшчэ больш важна, адхіляць прычыны канфліктаў і ўпарадкоўваць іх мірнымі сродкамі, занялася ад самага пачатку свайго існаваньня літоўска-польскім канфліктам. Пасьля бясьпасьпешнае спробы вырашыць канфлікт у цэлым Ліга параіла Літве і Польшчы пабудаваць свае ўзаемаадносіны так, каб забясьпечыць мір. З гэтага і будзе складацца наша праца.

Пасьля няўдачы папярэдніх спроб нашая задача стала меншаю. Мы не абавязаліся знайсьці канчатковага вырашэньня, а імкнёмся толькі ўстанавіць добрую згоду між абодвымі краямі.

Нарэшце, Вальдэмарас выказаў упэўненасьць у наліччы добрае волі ў абедзьвюх дзяржаў.

Адказ Залескага.

Адказваючы Вальдэмарасу, Залескі выказаў здаволеньне тым, што бачыць прадстаўнікоў абодвых урадаў за агульным сталом, і заявіў, пераказваючы рэзалюцыю Лігі Нацый: «Задача канфэрэнцыі—у магчыма кароткі тэрмін у адпаведнасьці з прапановамі Лігі ўстанавіць адносіны, забясьпечваючыя добрую згоду, ад якое залежыць мір. Гатоўнасьць да згоды дапаможа прыйсьці да вынікаў, якія адпавядаюць жыцьцёвым інтарэсам абодвых краёў, і пераможа цяжкасьці пры перамовах. Грамадзкая думка ўсяго сьвету сачыць за перамовамі ня толькі з цікавасьцю, але і нецярплівасьцю. Распачнём жа працу без затрыманьня і складзём камісію экспэртаў па розных тэхнічных пытаньнях, вырашыць якія патрэбна, каб устанавіць непасрэдныя зносіны між абодвымі краямі; будзем упэўнены, што ў кароткім часе дамажэмся карысных вынікаў».

Рэглямант працы.

Далей канфэрэнцыя ўхваляе выпрацаваны камісіяй рэглямант, які ўстанаўляе, што перамовы праводзяцца на францускай мове, а канфэрэнцыя працуе на плянарных пасяджэньнях і ў камісіях экспэртаў, якім пленум перадае ўжо дакладна акрэсьленыя і вызначаныя пытаньні. (Гэтае палажэньне ўведзена ў рэглямант згодна патрабаваньня літоўцаў). Плянарныя пасяджэньні адбываюцца публічна, за выключэньнем выпадкаў, калі дэлегацыі праводзяць перамовы ў парадку прыватнае нарады. Пратаколы кожнага пасяджэньня падпісваюцца старшынямі абодвых дэлегацый.

Старшынствуюць па чарзе старшыні дэлегацый.

КАНФЭРЭНЦЫЯ НЕ АБЯЦАЕ ПОСЬПЕХУ.

КЁНІЗБЭРГ, 30-III. Першае пасяджэньне польска-літоўскае канфэрэнцыі, якое скончылася ўхвалою рэглямэнту, не надало выразнасьці пытаньню аб неўстаноўленай яшчэ праграме канфэрэнцыі. Водлуг думкі колаў канфэрэнцыі, розныя адценьні ва ўступных заявах старшынь дэлегацый толькі падцьвярджаюць, што калі палякі імкнуцца дэманстраваць сваю гатоўнасьць хутчэй па дзелавому абмеркаваць т. зв. тэхнічныя пытаньні, дык літоўская дэлегацыя яшчэ ня вызначыла сваіх адносін да станоўчае працы. З колаў польскае дэлегацыі паходзіць паведамленьне, што калі літоўцы баяцца аднаўленьня паштовых зносін з Польшчаю, уключаючы і Віленшчыну, і падазраюць, што гэта будзе ўкосным прызнаньнем захопу Віленшчыны, дык палякі гатовы дамовіцца з Літвою аб узаемным устанаўленьні ўнутранага тарыфу.

Адначасна польскія колы, аднак, загадзя адводзяць намеры літоўцаў узьняць у Кёнізбэрзе пытаньне аб выплаце за страты літоўскае дзяржавы і літоўскіх грамадзян у выніку захопу Віленшчыны Жэлігоўскім. Палякі адкрыта заяўляюць, што, калі гэты намер літоўцаў падцьвердзіцца, дык яны яго будуць расцэньваць, як акт правакацыі і сабатажу канфэрэнцыі.

РАБОЧЫМ І СЯЛЯНСКІМ ДЭПУТАТАМ ЗАТЫКАЮЦЬ РОТ. НА СЭСІІ ПОЛЬСКАГА СОЙМУ.

Абструкцыя ў сойме.

ВАРШАВА, 31-3. Учора пры першым і другім чытаньні часовага бюджэту спрэчкі ў сойме былі спынены перад выступленьнем камуністычных дэпутатаў. Сёньня пры трэцім чытаньні, калі чарга дайшла да камуністычнага дэпутата Сахацкага, зноў было ўнесена прапанаваньне спыніць спрэчкі. Сахацкі патрэбаваў слова к парадку дня і заявіў пратэст, у якім зазначыў, што ўрад і большасьць сойму згаварылася мяшаць выступленьням камуністычных дэпутатаў. Дэпутаты-пілсудчыкі і пэпээсаўцы перарываюць прамоўцу. „Рабочым і сялянскім дэпутатам затыкаюць рот"!—крычыць Сахацкі.

Гоман і пратэсты на лаўках камуністаў і сельроба і Беларускай Грамады ўзмацняюцца. У гэты момант к Сахацкаму падыходзіць сэкратар сойму пэпээсавец Патроўскі і заяўляе Сахацкаму ад імя старшыні пэпээсаўца Дашынскага, што ён выключан на адно пасяджэньне. Сахацкі адмаўляецца пакідаць залю. Дашынскі абвяшчае перарыў, і варта сойму, пад агульны гул, выносіць Сахацкага з залі. Абструкцыя ўзмацняецца. Дэпутаты-пэпээсаўцы на чале з Жулаўскім і Маліноўскім кідаюцца з кулакамі на камуністычных дэпутатаў. Пачынаецца бойка. Пабіты камуністычныя дэпутаты Бітнэр, Росяк і Бачынскі, на якіх парваны тужуркі. Дашынскі аднаўляе пасяджэньне заявай: „Трэба стаяць на варце аўтарытэту сойму. Усякія спробы абструкцыі будуць прыдушаны сілай".

Абструкцыя ня спыняецца. Дашынскі выключае на адно пасяджэньне яшчэ двох камуністычных дэпутатаў—Бітнэра і Росяка і фіксуе ў пратаколе паводзіны дэпутата Вальніцкага і дэпутата Беларускай Грамады Гаўрыліка.

ІНЦЫДЭНТ ПРЫ АДЧЫНЕНЬНІ СЭНАТУ.

Згодна з устаноўленай традыцыяй, старшынёю на першым пасяджэньні сойму і сэнату да апошняй пары бывалі найстарэйшыя пасол і сэнатар. Найстарэйшым сэнатарам зьяўляецца цяпер пэпээсавец Ліманоўскі, якому 92 гады. Выявілася, што згодна загаду прэзыдэнта, старшынёю на першым пасяджэньні сэнату назначан быў сэнатар Тульэ, што выклікала сярод сэнатараў вялікае зьдзіўленьне, а сярод ППС моцнае нездаволеньне і нават абразу.

„Няхай жыве рэвалюцыя".

Калі арыштаваных і пабітых паслоў сойму ўсаджвалі ў паліцэйскія аўтамабілі, пасол Сахацкі выкрыкнуў: „Няхай жыве рэвалюцыя"!

Віцэ-маршалкі сойму.

Віцэ-маршалкамі сойму абраны: Разьніцкі (Вызвал.), Марэк (ППС), Домбскі (Сельсаюз), Чацьвяртынскі (эндэк) і Зачайкевіч (украінец).

Украінскі народ ніколі ня прымірыцца з польскім ярмом.

ВАРШАВА, 30-III. У сойме ў часе спрэчак наконт часовага бюджэту выступіў дэпутат УНДА (украінскае нацыянал-дэмакратычнае аб'яднаньне) Лявіцкі, які заявіў:

„6 мілёнаў украінцаў, што жывуць у Польшчы, складаюць большасьць жыхарства Валыні, Палесься і Падольля. Гэтыя тэрыторыі знаходзяцца побач з іншымі украінскімі землямі на той бок мяжы. Украінскі народ ніколі не адмаўляўся ад імкненьня да незалежнасьці, і ў ажыцьцяўленьне свайго права на самавызначэньне абвясціў Украінскую рэспубліку. Над намі чыніліся гвалты, але нашым ідэалам і ў далейшым застанецца незалежнае аб'яднаньне Украінскае дзяржавы. З гэтае прычыны мы не прызнаём такіх міжнародных актаў, як Рыскі ўгавор, або пастановы канфэрэнцыі паслоў".

* * *

ВАРШАВА, 30-III. Дэпутат сойму украінскае партыі працы, якая прадстаўляе украінскую інтэлігенцыю і заможнае сялянства, Західны зрабіў такую заяву ў газэце „Рада" наконт прысягі, якую аддаў ён і іншыя дэпутаты ў сойме: „Вышэйшыя інтарэсы украінскага народу заўсёды былі для мяне рашаючым наказам, якому я бясспрэчна падначальваўся. Гэта прымусіла мяне ў часе барацьбы за украінскае нацыянальнае адраджэньне пайсьці на службу ў украінскай арміі і да украінскага ўраду. Прысяга, аддадзеная мною украінскаму народу, зьяўляецца для мяне асновай маёй палітычнай дзейнасьці. Гэтае прысягі ня можа скасаваць ніякая іншая вымушаная прысяга".

Магчымасьць роспуску сойму.

„Газэта Варш." (№ 101) паведамляе, што ў вышэйшых сфэрах разважаюць над справай далейшага існаваньня сойму, пры гэтым лічацца з магчымасьцю адтэрмінаваньня сэсіі, або роспуску сойму. Справа знаходзіцца ў залежнасьці ад таго, як сойм аднясецца да пададзенага ў сойм праэкту бюджэту.

МАНАРХІСТЫ КЛІЧУЦЬ ДА РАЗГОНУ СОЙМУ.

Рэдактар манархічнага «Слова», а разам і пасол сойму п. Цат-Мацкевіч піша пасьля скандалу ў сойме так: «На што гэты сойм трымаць, нашто дэмаралізаваць польскае грамадзянства ўтрымліваньнем гэтага асяродку хаосу, дэзарганізацыі, антыдзяржаўнае агітацыі... Трэба распусьціць сойм відавочна не дзеля таго, каб дэмаралізаваць Польшчу новымі выбарамі, а дзеля таго, каб дыктатуру ўзяў марш. Пілсудскі і ўтварыў новую канстытуцыю».

Дэманстрацыя пратэсту.

Як толькі разышлася па Варшаве вестка аб арышце ў сойме некаторых паслоў, дык па Дзельнай вул. сабраўся натоўп у 1000 чалавек; дэманстранты накіраваліся да палітычнага вастрогу. Паліцыя стала разганяць дэманстрантаў, у адказ на што ў паліцыю пасыпаліся камяні. Некалькі асоб арыштавана, некалькі дэманстрантаў атрымалі раны. Каменем у галаву паранен адзін паліцэйскі.

Адзіны фронт абароны Беларускай Грамады ў Амэрыцы.

НЬЮ-ЁРК, 30-3. Заснован адзіны фронт камітэту барацьбы проці польскага фашызму. Камітэт зьвярнуўся да ўсіх рабочых арганізацый і фэдэральных груповак з заклікам **ПАТРАБАВАЦЬ НЕАДКЛАДНАГА ВЫЗВАЛЕНЬНЯ ЎСІХ АРЫШТАВАНЫХ СЯБРОЎ БЕЛАРУСКАЕ ГРАМАДЫ** *і іншых палітычных зьняволеных у Польшчы* **І ЎЗАКОНЕНЬНЯ ПОЛЬСКІМ УРАДАМ ГРАМАДЫ** *і ўсіх палітычных арганізацый рабочае клясы.*

Апроч таго, камітэт заклікае **РАБІЦЬ УЗНОСЫ Ў ФОНД** *абароны арыштаваных сяброў* **ГРАМАДЫ** *і іншых ахвяр тэрору ў Польшчы.*

У склад камітэту ўваходзяць: прадстаўнікі МОПР'у, амэрыканскага саюзу мэталёўцаў, прафсаюзнага аб'яднаньня Канады—Уоркес Парты (камуністычная) і іншых арганізацый.

Кантонская армія разьбіта паўстанцамі.

Гарады Гуйлай і Гуэйсу ў руках рэвалюцыйных войск.

ШАНХАЙ, 30-3. З Ганконгу паведамляюць, што вучэбны полк кантонскае арміі, які знаходзіцца ў районе Гуйлаю (паўночна-усходняя частка Гуандуні, у 45 кілёмэтрах ад Сватоу ў паўднёва-заходнім напрамку), паўстаў і, перамогшы ўрадавае войска, захапіў горад. Газэты паведамляюць, што войска кантонскага ўраду адступіла ад Гуйлаю. Горад Гуйлай, як кажуць газэты, зьнішчан пажарам.

Водлуг паведамленьня газэт, сялянскія паўстанцкія атрады пад кіраўніцтвам камуністаў захапілі горад Гуэйсу (у правінцыі Гуандунь на поўдзень ад порту Сватоу).

Тэрор ня суцімаецца.

ШАНХАЙ, 30-3. Водлуг паведамленьня газэт, 28 га сакавіка ў Ханькоу пакарана сьмерцю 6 выдатных камуністаў.

САМАЎПЭЎНЕНЫ ДЫКТАТАР.

ПЕКІН, 30-3. Чжан-Цзо-Лін агаласіў заяву да ўсіх сяброў і службовых асоб пекінскага ўраду. Чжан-Цзо Лін заяўляе, што адзінаю прычынаю, якая перашкаджае яму адмовіцца ад пасады дыктатара, зьяўляецца яго жаданьне выгнаць камуністаў з Кітаю. Далей у заяве зазначана, што «пекінскі ўрад мае даволі сродкаў для ваенных апэрацый проці камуністаў» і што аднаўленьне мытнае аўтаноміі ў Кітаі 1-га студзеня 1929 г. зьнішчыць фінансавыя cе рашкоды дзяржавы.

Нарэшце Чжан-Цзо-Лін перасьцерагае службовых асоб пекінскага ўраду ад „заляцаньня да паўднёўцаў" і заяўляе, „што ўсім службовым асобам надаецца права далучыцца да паўднёўцаў, калі яны пажадаюць".

100000-Я ДЭМАНСТРАЦЫЯ АДЗІНАГА РАБОЧАГА ФРОНТУ НА ВУЛІЦАХ ПРАГІ.

ПРАГА, 30-3. Як выяўляецца, апроч цэнтру, вялікія дэманстрацыі пратэсту проці ўрадавага праэкту закону аб сацыяльным страхаваньні адбыліся ў ваколіцах.

У гэтых дэманстрацыях удзельнічалі масы рабочых, якім паліцыя і жандармэрыя перагарадзіла шлях у цэнтр.

Орган чэхаславацкае кампартыі „Рудэ Права" паведамляе, што агульны лік удзельнікаў дэманстрацыі складаў 100 тысяч чалавек. Цікавы інцыдэнт здарыўся на пляцу, дзе ў імправізаваную трыбуну быў абернут аўтамабіль італьянскага пасольства, які выпадкова трапіў туды. З гэтага аўтамабілю сказаў прамову камуністычны дэпутат Запатоцкі.

На Люпаўскай вуліцы **ПАЛІЦЫЯ СТРАЛЯЛА Ў РАБОЧЫХ**, якія варочаліся з мітынгу, прычым некалькі рабочых было паранена.

Амаль увесь друк адзначае посьпех дэманстрацыі. Буржуазны друк і асабліва „Народныя лісты", „Вечар" праводзяць кампанію проці кампартыі і патрабуюць энэргічных рэпрэсій проці яе. ЦК чэхаславацкае кампартыі ў сваёй адозьве падкрэсьлівае, што «дзень 29-га сакавіка зьяўляецца вельмі значным днём для ўсяе рабочае клясы Чэхаславакіі, бо **Ў ГЭТЫ ДЗЕНЬ АДЗІНЫ ФРОНТ ЗАВАЯВАЎ САБЕ ПРАВА НА ІСНАВАНЬНЕ НА ВУЛІЦЫ**. З посьпехам распачатая барацьба павінна быць прадоўжана, пашырана і арганізавана. Не дазваляйце рэфармістам сабатажу. Патрабуйце скліку агульнага чэха-славацкага зьезду фабрычна-заводзкіх камітэтаў. Склікайце раённыя зьезды. Патрабуйце ўсеагульнае забастоўкі. Барацьба павінна праводзіцца ня толькі за сацыяльнае страхаваньне, але і за ажыцьцяўленьне іншых патрабаваньняў».

НОВЫЯ АБ'ЯДНАНЫЯ МІТЫНГІ ПРАТЭСТУ НАЗНАЧАНЫ НА ПАНЯДЗЕЛАК.

Выдатковая частка адзінага бюджэту.

(На пленуме бюджэтнае камісіі ЦВК СССР).

МАСКВА, 28-III. Пленум бюджэтнае камісіі перайшоў да разгляду выдатковае часткі бюджэту 1927-28 г. Заслухаўшы на вячэрнім пасяджэньні 29-га сакавіка даклад Лукашына аб працы падрыхтоўчае камісіі па фінансаваньні народнае гаспадаркі, пленум ухваліў прапанову падрыхтоўчае камісіі аб павялічэньні асыгнаваньняў прамысловасьці па агульнасаюзным бюджэце на 7.750.000 руб. Асыгнаваньні на прамысловасьць у бюджэце УССР павялічаны на 2.465.000 руб., у бюджэце БССР—на 152 тысячы, па бюджэту УзбССР —на 70 тысяч. На фінансаваньне сельскае гаспадаркі пленум павялічыў асыгнаваньні на 1.600.000, з якіх мільён трыста тысяч прызначаны для аднаўленьня цэнтральнае чорназёмнае вобласьці.

Пленум згадзіўся з прапановамі падрыхтоўчае камісіі аб павялічэньні на 500 тысяч выдаткаў на ірыгацыю, а таксама 1690 тысяч руб. на мерапрыемствы па разьвіцьці гандлю. Ухвалена павялічыць асыгнаваньні на фінансаваньне каапэрацыі на 335600 руб.

ЗА ДЗЕНЬ.

Францыя пад „уладаю" Мусаліні.

Геаграфічныя граніцы фашысцкае Італіі на карце ня цяжка зазначыць. Куды цяжэй зазначыць граніцы палітычныя. Ужо паўтары гады назад немалую сэнсацыю выклікала ў Францыі выкрываньне правакатарскае ролі Рычыёты Гарыбальды. Выявілася тады, што італьянскія фашысты ўяўляюць у Францыі свайго роду дзяржаву ў дзяржаве, і цяжка вызначыць, дзе канчаецца там італьянскі фашызм і пачынаецца француская паліцыя. Гэта быў публічны скандал, і ўрад знадворку паказваў, што ён змагаецца з такім пранікненьнем італьянскага фашызму ў дзяржаўны апарат Італіі. Але, зразумела, ён не змагаўся і ня мог бы змагацца, калі-б нават пажадаў. Супрацьжыцьцё францускае паліцыі з ахранкаю іншых дзяржаў—гэта шматгадовы гістарычны факт. Ня так даўно парыскі прэфэкт сваім сапраўдным начальнікам лічыў царскага міністра ўнутраных спраў.

Нядаўна ў Парыжы быў забіты фашысцкі правакатар Саварэлі, і сьледзтва па гэтай справе адразу-ж упёрлася ў шырока разгалінёную, уладаючую вялізнымі сродкамі фашысцкую арганізацыю ў Парыжы і ў іншых гарадох Францыі. На чале арганізацыі стаяў нехта Карло Баці, давераная асоба самога Мусаліні. Арганізацыя была зьвязана з чынамі італьянскае паліцыі, жандармэрыі і нават арміі. Выкрываньне гэтага апошняга факту асабліва прывяло ў замяшаньне францускіх нацыяналістаў. Аказалася, што [illegible] нашумеўшае справы Гарыбальды фашыс[illegible]кі бруд ня толькі ня быў вымецен з Францыі; яго, наадварот, набралася яшчэ больш, і ўсе паны, скампраматаваныя паўтары гады назад, паранейшаму дзейнічаюць у Францыі—усе аж да таго-ж Гарыбальды. А дзейнічала фашысцкая арганізацыя адкрыта, з ведама і блаславеньня францускае паліцыі, пад шыльдам і сьцягам «антыфашысцкага саюзу».

Парыскі цэнтр арганізацыі кантраляваў фашысцкія арганізацыі ў іншых дзяржавах Эўропы. Нейкі „Рыгалета" быў пасрэднікам між парыскімі фашыстамі і італьянскім консулам у Брусэлі. Адным словам, у адну шпульку пераблыталіся італьянскія фашысты, італьянскія дыплёматы, правакатары ўсіх краін і францускія чыноўнікі. Францускі друк шуміць наконт гэтага... шуміць ды толькі, і можна з упэўненасьцю сказаць, што справа шумам і абмяжуецца. Абвінавачваючы камуністаў у «змовах» і ў выкананьні «дырэктыў Масквы» —бяз розных, зразумела, доказаў і бяз усякіх падстаў, францускія рэакцыянэры скрозь пальцы глядзяць на сапраўдны захоп францускіх дзяржаўных устаноў італьянскімі фашыстамі. У імя барацьбы з камуністамі ўсё дазволена...

„Сэндэй Уоркер" і гонар пана Сітрына.

У якую суму выацэньваеце гонар сэкратара генэральнае рады англійскіх прафсаюзаў пана Сітрына? Мы, шчыра кажучы, не далі-б за яе ні палушкі. Але містэр Сітрын думае інакш: ён лічыць, што яго „гонар" каштуе ніяк ня менш цэлай рабочай газэты «Сэндэй Уоркер». Вы ў гэтым ня ўпэўнены? Дарэмна. Іск, прад'яўлены панам Сітрыным левай рабочай газэце «Сэндэй Уоркер», нібы за зьнявагу яго «асабістага гонару» азначае ня што іншае, як імкненьне накласьці на газэту такі вялікі штраф, што яна прымушана будзе спыніць сваё існаваньне.

У Англіі ёсьць усяго дзьве левыя рабочыя газэты: цэнтральны орган камуністычнае партыі «Уоркерс Уіклі» і орган руху меншасьці «Сэндэй Уоркер». Абедзьве газэты пакуль што штотыднёвыя. Ня глядзячы на гэта, іх уплыў з кожным днём расьце. Штотыднёвая «Сэндэй Уоркер», якая выдаецца на рабочыя грошы, ня ў прыклад абывацельска-мяшчанскай газэце рабочае партыі «Дэйлі Геральд» сабою баявую рабочую газэту, газэту, якая адбівае чытачоў у „Дэйлі Геральд".

Паляпшэньне ўсё больш шырокіх мас ангельскіх рабочых і растучае спачуваньне да руху прафсаюзнае меншасьці і да камуністычнае партыі ўсё больш і больш падрываюць глебу пад нагамі прыхільнікаў клясавага супрацоўніцтва лёкаяў Монда і яго калегаў. Пры гэткіх умовах упаўне зразумела жаданьне генэральнае рады задушыць хоць бы адзін з асяродкаў злоснае прапаганды і, бароначы гэтулькі няпэўную каштоўнасьць, як гонар містэра Сітрына, загубіць рабочую газэту.

Але ангельскія рабочыя здолеюць абараніць свой баявы орган. Кампанія збору ахвяраваньняў на штодзённую газэту камуністычнае партыі служыць лепшым адказам на спробу удзельнікаў генэральнае рады распачаць удушэньне супольна з буржуазным правасудзьдзем рабочае газэты.

Перад вясеньняй сяўбой.

ВЕСНАВАЯ ПАСЕЎНАЯ КАМПАНІЯ ПАД ПАГРОЗАЙ ЗРЫВУ.

(Па матар'ялах НК РСІ).

Спазьніліся з плянамі.

Падрыхтоўку да правядзеньня веснавой пасеўнай кампаніі сёлетняга году Наркамзем БССР распачаў яшчэ ў кастрычніку 1927 году. Плян кампаніі складаўся з удзелам зацікаўленых цэнтральных органаў—Белсельсаюзам, Белсельбанкам, Цэнтраземскладам, Белсельтрэстам, Цэнтральным Камітэтам Сялянскай Узаемадапамогі і Наркамгандлем. Вельмі дрэнна тое, што акругі свае пляны прадставілі са спазьненьнем на 1-2 месяцы (замест лістапада—у студзені), у выніку чаго іх заяўкі ў рэспубліканскі плян не ўвайшлі. Рэспубліканскі плян прадстаўлен у Саюзныя органы таксама са спазьненьнем на 21 дзень, за што віноўныя прыцягнены да адказнасьці.

Саюзныя органы ня выконваюць дагавораў.

Абсьледваньне ўстанавіла, што адгрузка насеннага аўса па дагаворах праходзіць надзвычайна несваячасова. Так, на 27 сакавіка Хлебапрадукт з 136 вагонаў адгрузіў 90, ці 66,2 проц.; «Хлебоцентр» з 150 вагонаў адгрузіў 53, ці 34,4 проц.; Цэнтрасаюз з 214 вагонаў—13 вагонаў—6,0 проц. (канчатковыя тэрміны адгрузкі для першых дзьвюх арганізацый 1-IV і апошняй—10-IV).

Па нарадах «Хлебоцентра» ў большасьці авёс паступае паніжанай кандыцыі (натура 61-65 замест 70 зал.), у выніку чаго ўвесь дастаўлены авёс пераачышчаецца, што, акрамя вялікіх убыткаў, заграмаджае збожжаачысныя абозы, якія павінны былі ў гэты час ачышчаць сялянскае насеньне.

Да гэтага часу не дастаўлены імпортныя трыеры. Так, з ліку вызначаных для БССР 175 трыераў «Гейда» і 93 цыліндраў да іх не паступіла ніводнага.

Мінэральнага ўгнаеньня замест неабходных для БССР на веснавую кампанію 7000 тон адпушчана толькі 5,5 тысяч тон. Улічваючы неабходнасьць забесьпячэньня мінэральным угнаеньнем ільнаводных раёнаў поўнасьцю (Віцебск, Полацак, Ворша) па кантрактацыі лёну ў колькасьці 5 тыс. тон., для здаволеньня патрэбы пяці астатніх акругаў застаецца ўсяго 500 тон, што пакрывае толькі нязначную колькасьць патрэбы. З зацьверджанага пляну завезена: супэрфасфату 84,4 проц., тамасшлаку—1,5 проц., фасфарытнай мукі—30,6 проц., калійнай солі—55,8 проц., азоцістых—25 проц.

Асабліва востра стаіць пытаньне забесьпячэньня ўгнаеньнямі савхозаў, якія спачатку былі ўключаны ў плян «Госсельсиндиката», а зараз Наркамгандлем СССР з гэтага пляну выключаны з прапановай забясьпечыць іх з агульнага завозу для БССР.

Нездавальняюча праходзяць і мясцовыя загатоўкі.

Мясцовыя загатоўкі насеньня па важнейшых культурах у БССР праходзяць нездавальняюча. Так, загатоўка аўса на 28-III зроблена на 76,7 проц., а лубіну загатоўлена толькі 7,2 проц. Вельмі слабая загатоўка насеньня лубіну тлумачыцца тым, што збор ураджаю гэтай культуры летась спазьніўся, прычым будзе абмалочан толькі ў красавіку. Загатоўка аўса па лініі камітэтаў сялянскай узаемадапамогі выканана толькі на 26,7 проц.

Ачыстку насеньня выканалі толькі на 24,5 проц.

Збожжаачысная кампанія не разгарнулася ў поўнай меры, і сярэдняе выкананьне пляну па рэспубліцы на 29-III дало ўсяго 24,5 проц. У працы ўпаўнаважанага СНК БССР па пасеўнай кампаніі наглядаецца разрыў з працай на мясцох. Так, дагэтуль вельмі слаба наладжан кантроль працы на мясцох, неакуратна дастаўляюцца дзесяцідзёнявыя зводкі аб ходзе кампаніі ў акругах, а па дзьвюх акругах (Менскай і Мазырскай) яшчэ не паступіла інфармацыя ад пачатку кампаніі. Апроч таго, у агульным пляне пасеўнай кампаніі не прадугледжана дастаўка ў некаторыя раёны насеньня бульбы (Віцебск, Ворша), а таксама завоз хлеба ў льнаводныя раёны.

Мерапрыёмствы да аздараўленьня падрыхтоўчай кампаніі.

Прэзыдыум ЦКК і Калегія РСІ, выявіўшы ўсе недалікі ў падрыхтоўцы да веснавой пасеўнай кампаніі, далі адпаведныя дырэктывы Наркамзему, Белсельсаюзу і ЦК Камітэтаў Сялянскай Узаемадапамогі аб ухіленьні заўважаных недалікаў у пэрыяд да пачатку веснавога севу.

Сваячасова паслана тэлеграма старшыні ЦКК і Нар. Кам. РСІ СССР тав. Арджанікідзэ аб прыняцьці неабходных мер да завозу ў БССР патрэбнага насеннага матар'ялу.

У заключэньне неабходна сказаць, што пасьпешны вынік кампаніі залежыць ад таго, калі саюзныя органы сваячасова даставяць усё насеньне, машыны, угнаеньне, а на мясцох (раёны і сельсаветы) належна выканаюць дадзеныя ім дырэктывы аб правядзеньні пасеўнай кампаніі. Само сабою зразумела, што асабліва важны ўдзел у ажыцьцяўленьні ўсіх мерапрыёмстваў да пасеўнай кампаніі належыць вясковай беднаце.

167 НОВЫХ КАЛЕКТЫЎНЫХ АБ'ЯДНАНЬНЯЎ.

(Ліст з Магілеўшчыны).

Па акрузе намечана ў гэтым годзе арганізаваць 167 калектыўных аб'яднаньняў: 25 сельска-гаспадарчых арцеляў, 10 таварыстваў па агульнай апрацоўцы зямлі, 12 малочных т-ваў, 25 насенаводных, 28 машынных, 6 т-ваў па разьвядзеньню племяннога жывёлы, 35 т-ваў па ўтрыманьню вытворцаў (бугаёў), 5 агнятрывалых т-ваў, 16 т-ваў па разьвядзеньню хатняе птушкі і 5 садова-гародных т-ваў.

На 20-га сакавіка з намечанага ліку аб'яднаньняў былі арганізаваны 5 сельска-гаспадарчых арцеляў (у Быхаўскім раёне—3 і па адной у Чавускім і Магілеўскім) і 4 т-вы па суцэльнай апрацоўцы зямлі (у Журавіцкім раёне—3 і Кармянскім—1).

Апрача паказаных аб'яднаньняў, ужо арганізаваны ў гэтым годзе, але яшчэ не афармлены: 3 с.-г. арцелі, 4 малочныя т-вы, 3 машынныя, 1 племянаводнае і 3 па ўтрыманьню праізвадзіцеляў (бугаёў).

Засеў тэхнічных культур кармавых траў, бульбы, лубіну, сэрадэлі і г. д. намечана ў гэтым годзе павялічыць на 16.200 дзес., альбо ў параўнаньні з мінулым годам на 5,1 проц. (павялічэньне пасеваў кармавых траў намечана на 43,7 проц. больш у параўнаньні з мінулым годам). Каб забясьпечыць ажыцьцяўленьне намечанага—кожнаму раёну дадзена паказаньне на колькі дзесяцін і якіх культур павінна быць павялічана ў раёне плошча яравога засеву. Гэтае-ж самае зроблена раёнамі адносна сельсавету.

У мэтах падрыхтоўкі сялянскага актыву да культурных спосабаў вядзеньня сельскае гаспадаркі за зіму праведзена па акрузе 39 аднатыднёвых с.-г. курсаў і 15 двохтыднёвых. Праз курсы прапушчана 2347 слухачоў.

На 20 сакавіка акруга, разам з тым насеньнем, якое ўжо паступае па завозу і абавязкова будзе завезена, з загатоўкамі на месцы, мела: 122.156 п. аўса—менш супроць заявак на 40.678 п., 24.126 пуд. ячменю—больш супроць заявак на 2.608 п., 34.361 п. вікі—перавышае заяўкі на 5.441 пуд., 6.730 п. канюшыны—перавышае заяўкі на 2.723 п.; не хапала яшчэ супроць заявак лубіну 8.065 п. і лёну-даўгунцу—6.226 п. Некаторыя раёны забясьпечылі свае патрэбы ў насеньні амаль цалком мясцовымі загатоўкамі (Хоцімскі, Касьцюковіцкі і Чавускі).

Справа з забясьпечаньнем штучным угнаеньнем знаходзіцца таксама ў досыць здавальняючым становішчы: маецца ў акрузе завезенымі 67.153 п. штучнага ўгнаеньня, што супроць заявак менш усяго на 3.540 п.

Па зернаачышчэньню праца не праходзіць раўнамерна па ўсёй акрузе. Маюцца раёны, дзе на 20 сакавіка ачышчана насеньня 68,79 проц. гадавога заданьня (Прапойскі, Касьцюковіцкі, Кармянскі і Клімавіцкі) і ёсьць раёны, дзе на гэты-ж тэрмін выканана толькі 20—26 проц. плянавага заданьня (Журавіцкі і Магілеўскі раёны). Наогул-жа па акрузе на 20 сакавіка адсартавана 51 проц. плянавага заданьня, ці 7 проц. усяго насеньня.

Сельска-гаспадарчымі прыладамі і агародным насеньнем раёны забясьпечаны; крэдыт для калектываў вызначан у 500 р. на кожную гаспадарку, якая ўваходзіць у калектыў, і калі акруговым с.-г. крэдытным т-вам будуць прыняты належныя меры, каб сваячасова забясьпечыць крэдытам калектыўныя гаспадаркі, землеўпарадкаваныя пасёлкі і беднату, і за гэтым будзе прасочана, то пасяўная кампанія пройдзе пасьпяхова.

Такім чынам падрыхтоўчая праца да пасяўной кампаніі амаль скончана. Зараз цэнтр увагі трэба перанесьці ў раёны і сельсаветы. Неабходна далейшая напружаная праца, бо багацеі стараюцца шкодзіць стварэньню калектываў, адгаварваючы ад уступленьня ў гэткія беднату. Сяляне асьцярожна і няўпэўнена ідуць на крэдытаваньне іх насеньнем—баяцца выпадкаў, каб увосень не прышлося за пуд аддаваць 3 альбо 4 у сувязі з паніжэньнем цэн на хлеб.

Патрэбны адпаведныя крокі. **А. Д.**

Да калектыву.

ВІЦЕБСК, 30-3. Шпарка і жыва ідзе па акрузе падрыхтоўчая праца па арганізацыі сялянскіх калектыўных гаспадарак.

Нядаўна ў Сураскім раёне арганізавалася сельска-гаспадарчая арцель, якая аб'яднала 17 хутаран, У Чашніках арганізаваны 2 таварыствы па грамадзкай апрацоўцы зямлі. У Сененскім, Сіроцінскім і некаторых іншых раёнах утварыліся ўжо групы сялян, якія жадаюць перайсьці ў калектывы. У сэкцыю калгасаў пры сельсаюзе штодзённа паступаюць заявы сялян аб пераходзе на калектыўнае гаспадараньне.

Дрэнна толькі тое, што раённая аграномія мала зьвярнула ўвагі на калгасы. З існуючых па акрузе 60 калгасаў толькі 60 перайшлі на шматпольле, прычым большасьць з іх знаходзіцца яшчэ ў стадыі разьвіцьця.

Ужо ачысьцілі 61,5 проц. заданьня.

У працэсе працы па падрыхтоўцы да вясеньняй сяўбы высьветліўся вялікі попыт сялян на лён-даўгунец, якога нашаму раёну адпушчана ўсяго 800 пуд. Райвыканком хадайнічае перад акрвэ аб дадатковым водпуску лёну.

Па раёну намечана ачысьціць 26.000 пуд. зярна, а па апошніх вестак ужо ачышчана 16000 пуд. Ёсьць надзея, што заданьне па ачысцы насеньня будзе выканана з перавышэньнем. Абозамі па ачысцы насеньня мяркуецца абслужыць усе сялянскія гаспадаркі раёну.

Адчыняюцца трохтыднёвыя курсы па жывёлагадоўлі ў Дубліне і па сельскай гаспадарцы ў в. Марытава. Да сканчэньня працы на курсах прыўрочваецца арганізацыя малочнай арцелі.

Намечаны таксама плян злучнай кампаніі; у сувязі з недахватам племянных валоў, выпрашана набыць некалькі валоў яраслаўскай пароды.

Першага красавіка ў Брагіне, Астраглядах, Вуглах, Савічах, Мікулічах і Маложыне адбудуцца падраённыя сялянскія канфэрэнцыі, на якіх будуць абгавораны пытаньні, маючыя сувязь з пасеўнай кампаніяй.

У заключэньне трэба сказаць, што зьвернута вялікая ўвага на пашырэньне пасеўнай плошчы пад тэхнічнымі культурамі і бульбай. Наогул, падрыхтоўка да пасеўнай кампаніі разгарнулася досыць шырока. **Б-наў.**

Брагінскі раён, Гом. акругі.

Засталіся з неачышчаным насеньнем.

Абоз па ачыстцы насеньня ў нашай вёсцы прабыў усяго чатыры дні, але і за гэты час сялянства ня мела магчымасьці скарыстаць яго поўнасьцю.

Вы запытаецеся, чаму?

Загадчык абозу тав. Крывянкоў першы дзень адсутнічаў, а другі прап'янстваваў. Зразумела, што за такі кароткі тэрмін сяляне не пасьпелі ачысьціць усё сваё насеньне.

У апошні дзень абоз папрацаваў гадзіны са 2 і паехаў у другую вёску, а сяляне, якія прыехалі з насеньнем, засталіся ні з чым. Загадчык ім заявіў:

— Тэрмін скончыўся. Калі жадаеце паяжджайце за мною ў в. Сьцяжэрнае.

Так і засталіся сяляне з неачышчаным насеньнем. **Нездаволены.**

В. Зарэчча, Брагінскага раёну, Гомельшчына.

Памятайце аб караньплодах.

Перад вясеньняй сяўбой неабходна абмеркаваць, якімі кармамі трэба забясьпечыць жывёлу ў гаспадарцы.

Выключнае значэньне ў гэтых умовах трэба адвесьці караньплодам. Мы лічым, што 100-200 кв. саж. пад караньплоды павінна зрабіцца агульным лёзунгам для кожнай гаспадаркі. Як ні дзіўна, але адна дзесятая частка гэктара пад караньплоды ў гаспадарцы павінна будзе зьявіцца вялікім дасягненьнем, асабліва, калі гэта зьявіцца масавым мерапрыёмствам. Кармавы бурак, брючка, карм. морква, турнэпс—кожны з гэтых караньплодаў мае сваю вартасьць. Кармавы бурак удаецца на добра падрыхтаваных, угноеных палетках, на глебах някваснах. Бурак з усіх караньплодаў вымагае лепшай глебы, лепшага дагляду. Затое гэта найбольш каштоўны для жывёлы корм. Апроч таго, ураджаі буракоў пры спрыяючых умовах вялізныя: ад 1500 да 3500 пудоў з гэктару. Лепшая адлегласьць паміж радоў 12 вяршкоў, а ў радку паміж расьлінамі 6-8 вяршкоў. Найбольш вядомы ў нашых умовах сарты «Эккендорфскія чырвоныя», «Эккендорфскія жоўтыя».

Кармавая брючка павінна ў нас заняць пачэснае месца таму, што лепш удаецца, як буракі. Брючка родзіць і на суглінках і на супясках. На новых пасёлках, вядома, пакуль не апрацаваны належным парадкам прысядзібныя палеткі, пасьля іх добрага ўгнаеньня (увосень) магчыма ў першую чаргу садзіць рассадай брючку (12×6 вяршк.). У палове красавіка трэба на градцы ў запішку, каля хаты высеяць насеньня брючкі для атрыманьня рассады, якая і высаджваецца ў канцы траўня (мая). У першыя 2 тыдні рассада, высаджаная на месцы, вымагае палікі і барацьбы са шкоднікамі, але, калі яна прымецца, шпарка пачынае расьці.

Ураджай брючкі заўсёды больш пэўны, як буракоў (вядома, пры належным даглядзе). З 1 гэктару ад 1000 да 2500 пудоў. У Горы-Горках добра ўдаецца «ливецкая» брючка.

Гэтыя караньплоды вельмі добра захоўваюцца ўзімку, але, нажаль, наша сялянства наогул ня ўмее належным парадкам выбіраць і захоўваць. Ня трэба, як часам наглядаецца, скрабаць нажом скурку, ня трэба блізка аж да галоўкі абразаць націньне. У склепе не павінна быць вышэй 3-4 градусаў цяплыні.

Турнэпс і кармавая морква лепш удаюцца на лёгкіх супясках. Морква вельмі каштоўны корм для жывёлы. Лепшы сорт турнэпсу „Эстэрзундаўскі“, карм. марквы «белая зялёнагаловая».

Пры культуры брючкі і буракоў мы зьвяртаем увагу на вельмі каштоўны прыём: на ўжываньне салітры (чылійскай).

У пачатку чэрвеня, калі рассада возьмецца, тады пад кожную расьліну трэба падсыпаць навокал 3-4 грамы парашку салітры з разьлікам, каб гэта было зроблена пад дождж і пасьля таго, як расьліны ўжо разьмеркаваны 12×6 альбо ×8 вяр.

Належнае ўжываньне салітры пад караньплоды ў пачатку разьвіцьця росту павінна даць выключна добрыя ўраджаі.

Патрэбныя веды аб культуры караньплодаў магчыма атрымаць у аграномаў, на дасьледчых станцыях, у савецкіх гаспадарках, у сялян-дасьледчыкаў і перадавых гаспадароў. Вельмі шмат сталых артыкулаў зьмешчана за апошнія тры гады аб караньплодах і іншых пытаньнях сельскай гаспадаркі ў сельска-гаспадарч. часопісе «Плуг» (Менск, Савецкая, 71, НКЗем), якая павінна зьявіцца неабходнай кнігай кожнага селяніна і кожнага працаўніка, які трымае сувязь з вёскай. **Праф. М. БУРШТЭЙН.**

Горы-Горкі.

Недахвату насеньня і ўгнаеньня ня будзе.

Ачыстка насеньня ў нашым раёне распачалася з 1-га сакавіка. Абозы па ачыстцы насеньня ня ўсюды маюць поўную нагрузку. Не зважаючы на гэта да 20 сакавіка па раёну было ачышчана рознага насеньня 12.500 пуд. Для ўмацаваньня работы па ачыстцы насеньня ва ўсе сельсаветы выехалі прадстаўнікі райвыканкому.

Ужо праверана праца па разьмеркаваньню насеньня і штучнага ўгнаеньня. Згодна заявак, можна сказаць, што недахвату як у насеньні, так і ў угнаеньні сёлета ня будзе.

Янка З.

Церахоўскі раён, Гомельшчына.

Да пытаньня рацыяналізацыі землеўпарадкаваньня.

ПРЫ С.-Г. АКАДЭМІІ ТРЭБА АДЧЫНІЦЬ 3-МЕСЯЧНЫЯ КУРСЫ ДЛЯ КАМОРНІКАЎ.—ДАСЬЛЕДЧЫ ІНСТЫТУТ ІМЯ ЛЕНІНА ПАВІНЕН СТАЦЬ АСЯРОДКАМ У СПРАВЕ ДАСЬЛЕДВАНЬНЯ ЗЕМЛЯЎПАРАДКАВАНЬНЯ.

Зьмешчаны ў № 68 «Савецкай Беларусі» ад 21-га сакавіка г.г. арт. праф. П. А. Хадаровіча закранае два пытаньні: аб павышэньні кваліфікацыі землеўпарадкавальнікаў і аб хутчэйшай арганізацыі пры Дасьледчым Інстытуце імя У. І. Леніна Землеўпарадкаўчага Аддзелу.

Пытаньні гэтыя зьяўляюцца вельмі важнымі і патрабуюць завастрэньня на іх увагі як спэцыялістых, так і грамадзкасьці наогул.

Перад землеўпарадкаваньнем і землеўпарадкавальнікамі зараз стаяць ня толькі задачы тэхнічнай арганізацыі тэрыторыі і зьнішчэньня існуючых недахопаў у землекарыстаньні сялянства (празпалосіца, далёказямельле). Тэхнічная арганізацыя тэрыторыі—справа важная, але яна не галоўная. Галоўнай задачай землеўпарадкаваньня, разам з іншымі мерапрыёмствамі эканамічнага і культурнага парадку, зьяўляецца аблягчэньне сялянству пераходу да аграмаджаных формаў вядзеньня сельскай гаспадаркі і паскарэньня тэмпу сацыялістычнага будаўніцтва ў вёсцы.

Такім чынам, землеўпарадкаваньне можа і павінна аказаць уплыў ня толькі на палепшаньне становішча сялянскай гаспадаркі ў сэнсе зьнішчэньня тэхнічных недахопаў, але, галоўным чынам, яно павінна зрабіць уплыў на арганізацыю тых новых сацыялістычных формаў, у якіх крыецца будучыня сялянскай гаспадаркі.

Дзеля выкананьня гэтай складанай і адказнай задачы, з боку зямельных органаў патрэбна цэлая сыстэма мерапрыёмстваў. Адной з частак гэтай сыстэмы зьяўляецца падрыхтоўка кваліфікаванай рабочай сілы, якая-б магла справіцца з высунутай задачай.

Землеўпарадкавальніку трэба разабрацца ў цэлым шэрагу вельмі складаных тэхнічных, эканамічных і зямельна-прававых пытаньняў; і калі ў тэхнічных пытаньнях ён у большасьці выпадкаў сябе адчувае моцным, дык нельга гэтага сказаць пра пытаньні эканамічнага і зямельна-прававога парадку.

У сувязі з гэтым высунутае прафэсарам П. А. Хадаровічам пытаньне аб падвышэньні кваліфікацыі землеўпарадкавальнікаў мае надзвычайна важнае значэньне. Гэта мерапрыёмства павінна быць часткай землеўпарадчай вытворчасьці і мець характар сталай сыстэмы.

Патрэбу ў падвышэньні кваліфікацыі нашы каморнікі разумеюць добра, але за адсутнасьцю адпаведных арганізацыйных формаў яны бясьсільны што-небудзь зрабіць. Такой арганізацыйнай формай, па маёй думцы, павінны зьявіцца сталыя 3-месячныя курсы па перападрыхтоўцы землеўпарадкавальнікаў пры землеўпарадкаўчым факультэце Беларускай Акадэміі, праз якія праз 2-3 гады можна было-б прапусьціць большую частку нашых каморнікаў. Дзеля таго, каб ня траціць часу, я лічу, што іх неабходна адчыніць ужо з восені гэтага году.

Што-ж датычыцца экстэрнату, то ў умовах БССР я лічыў-бы арганізацыю яго непатрэбнай. Справа гэта, па-першае, дарагая, а па-другое, наяўнасьць Земфаку, які з гэтага году пачне выпускаць значны лік інжэнэраў-землеўпарадкавальнікаў, дасьць БССР патрэбную колькасьць асоб з вышэйшай адукацыяй. Лепей было-б, каб Наркамасьветы і Акадэмія палегчылі магчымасьць паступленьня на Земфак землеўпарадкавальнікам з вытворчасьці, забраніраваўшы за імі значную колькасьць месц. Гэта мерапрыёмства дало-б большую магчымасьць практыкам атрымаць вышэйшую адукацыю, чымся арганізацыя экстэрнату.

Другое высунутае праф. П. А. Хадаровічам пытаньне аб дасьледчай справе па землеўпарадкаваньню зьяўляецца таксама ня менш важным.

Агульны размах працы па землеўпарадкаваньню з кожным годам расьце.

У параўнаньні з 1925-26 г., у 1927-28 г. землеўпарадкаўчыя работы ўзрасьлі ў два разы. Выдаткі на землеўпарадкаваньне пераваліні ўжо за два мільёны на год. А навуковага асяродку, які-б кіраваў досьледамі па землеўпарадкаваньню, мы да гэтага часу ня маем. Няўжо мы можам сказаць, што ў нас ідзе ўсё надта добра і ніякага досьледу нам ня трэба? У нас ёсьць цэлы шэраг практычных пытаньняў, якія вельмі трэба дасьледаваць. Такія пытаньні, як пытаньне аб нормах землекарыстаньня, аб прынцыпах калёнізацыі на мэліараваных землях, аб расцэнцы мэліараваных зямель, аб зямельным балянсе і цэлы шэраг іншых,—павінны быць вывучаны і тэарэтычна абгрунтаваны; а гэта будзе зроблена толькі тады, калі мы будзем мець адзіны навуковы асяродак, які будзе кіраваць гэтай справай. Такім асяродкам павінен быць землеўпарадкаўчы аддзел пры Дасьледчым Інстытуце імя Леніна, які трэба адчыніць у хуткім часе.

Таварышы землеўпарадкавальнікі і наогул зямельныя працаўнікі выкажуць свае думкі па закранутых пытаньнях. Гэтыя пытаньні зьяўляюцца надзвычайна важнымі і павінны быць хутка вырашаны.

А. Я. КАМІНСКІ.

ЦІ ПАТРЭБНА ЎЗБУЙНЕНЬНЕ РАЁНАЎ І ЛІКВІДАЦЫЯ АКРУГОВЫХ АПАРАТАЎ.

(У парадку абгаварэньня).

Урад БССР увесь час ужывае захады, каб узмацніць нізавы савецкі апарат. Асабліва значны ў гэтых адносінах мерапрыёмствы апошняга году: ухвален закон аб пашырэньні правоў нізавых органаў, некалькі павялічан заработак некаторых груп працаўнікоў, апарат паступова ўзмацняецца лепшымі працаўнікамі і г. д.

Далейшы курс ураду—**фарсіраваць узмацненьне, палепшаньне і таннасьць савецкага апарату наогул, а нізавога асабліва,** як апарату, які ў сваёй штодзённай працы сустракаецца з сялянскай масай, дзе выразнасьць і правільнасьць працы апарату асабліва важна, бо аб савецкім апараце сяляне перш-на-перш судзяць па працы нізавой яго ячэйкі.

Адгэтуль зразумела для кожнага ўстаноўка на добра і выразна працуючы нізавы апарат.

Ці адпавядае такім патрабаваньням наш нізавы апарат і ці будзе ён адпавядаць ім у бліжэйшыя гады, калі ня будуць ужыты яшчэ больш рашучыя захады? Ма'быць, што не, бо поруч са спрашчэньнем структуры, тэхнікі працы, скасаваньня раўналегласьці і інш., наш нізавы апарат усё-ж такі не забясьпечан і ня можа быць забясьпечаны на бліжэйшыя гады належна кваліфікаванымі працаўнікамі (апроч асобных адказных працаўнікоў), як з прычыны недахвату такіх працаўнікоў, так і з прычыны дрэннай матар'яльнай забясьпечанасьці. Трэба пры гэтым мець на ўвазе, што жыцьцё ў большасьці раёнаў не таньнейшае, чым у горадзе, а часам нават і даражэйшае. Умовы працы ў раёнах таксама горшыя за гарадзкія.

Вось гэтыя два моманты—патрэба ўкамплектаваць нізавы апарат больш кваліфікаванымі працаўнікамі і неабходнасьць палепшыць іх матар'яльнае становішча—павінны прымусіць нас падумаць, што трэба зрабіць у гэтых адносінах. Адкуль узяць добра падрыхтаваных працаўнікоў і за якія сродкі (пры дэфіцытнасьці бюджэту) павялічыць аплату нізавым працаўнікам на 25-30 проц. проці сучаснай аплаты, калі на гэта патрэбна будзе ў год паўтара-два мільёны?

Мы лічым, што гэтага можна дасягнуць праз **узбуйненьне раёнаў і ліквідацыю акруговага апарату, г. зн. праз пераход на трохступовую структуру: сельсавет, райвыканком і цэнтр.**

У БССР мы маем:

а) 21 раён з лікам жыхарства 20-30 тысяч,

б) 26 раёнаў—30-40 тысяч,

в) 32 раёны—40-50 тысяч,

г) 22 раёны—50-90 тысяч.

Ці вымагае неабходнасьць або тэрыторыя такую вострую неадпаведнасьць раёнаў па колькасьці жыхарства?

Трэба думаць, што ў большасьці выпадкаў гэтай неабходнасьці няма.

Практыка працы райвыканкомаў кажа, што якасьць абслугоўваньня жыхарства РВК'ам у вялікіх (па ліку жыхарства і тэрыторыі) раёнах ня горшая, чым у сярэдніх і малых раёнах. Апроч таго, некаторыя раёны ў сэнсе эканамічнага разьвіцьця ня могуць прэтэндаваць нават на сваю будучыню, імкнучыся да іншых, эканамічна больш магутных раёнаў. Тут варта зазначыць, што розьніца ў штаце апарату вялікіх і малых РВК нязначная: у 2-3 штатныя адзінкі.

Усё гэта гаворыць за поўную магчымасьць і мэтазгоднасьць узбуйненьня раёнаў. Магчымасьць гэтая яшчэ больш павялічваецца пры пашырэньні правоў сельсавету, бо ў зьвязку з гэтым ня будзе фактычнага адыходу апарату ад жыхарства.

Узбуйненьне раёнаў мы лічым магчымым на падставах, каб раён аб'ядноўваў 60-70 тысяч жыхарства і меў у сярэднім 20 сельсаветаў. Гэта дало-б магчымасьць ліквідаваць ня менш 30 раёнаў па БССР.

Галоўнымі прадпасылкамі да ліквідацыі акруговага апарату зьяўляюцца:

а) магчымасьць пры досыць невялікай тэрыторыі БССР і скарачэньні раённых адміністрацыйных адзінак лёгка ажыцьцяўляць кіраваньне і плянаваньне працы РВК'аў з боку цэнтральных органаў, з чаго і складаецца, пераважна, праца акруговага апарату, які зьяўляецца перадатачнай інстанцыяй між цэнтрам і раёнамі;

б) магчымасьць і мэтазгоднасьць перадачы гарсаветам і райвыканкомам тых нязначных па некаторых акругах аддзелаў і інспэкцый апаратыўных функцый, якія зараз яшчэ выконваюцца аруговым апаратам;

в) канчатковае зьнішчэньне роўналежнасьці ў працы акруговага і цэнтральных апаратаў па вывучэньню, плянаваньню і кіраўніцтву РВК'амі, што пры існаваньні акруговай сыстэмы няўхільна;

г) устанаўленьне адзінства тэхнікі працы, дасягненьне тэрміновага разгляду тых пытаньняў, якія патрабуюць заканадаўчага іх вырашэньня і іншыя.

Для таго, каб ня быць галаслоўнымі, разгледзім для прыкладу, з чаго складаецца праца такога складанага апарату, як акр. фінансавы аддзел і ці магчыма яго ліквідацыя.

1) У галіне падаткаў—ажыцьцяўляе дубляваньне кіраўніцтва цэнтру ў адносінах да кіраўніцтва гарадзкімі і раённымі фін. вучасткамі, асноўная-ж праца інструктароў падатковай групы, якая складалася з разгляду скаргаў, ужо цяпер згодна пастановы РСІ пяройдзе да фінвучасткаў у якасьці першай інстанцыі і 2-ой і апошняй інстанцыяй можа быць НКФБ.

2) У галіне бюджэтнай—з ліквідацыяй акруговага апарату ліквідуецца і акр. бюджэт, самастойнасьць-жа гарадзкіх і раённых бюджэтаў зусім адхіляе неабходнасьць бюджэтнай групы АКРФА, а дырэктыўнае кіраўніцтва па складаньню бюджэтаў, вызначэньне датацый і процантныя адлічэньні ад дзяржаўных прыбыткаў і дзяржпадаткаў, як і цяпер, будзе ажыцьцяўляцца НКФБ.

3. У галіне непадатковых прыбыткаў—разгляд балянсаў мясцовай прамысловасьці непасрэдна ВСНГБ і значнае абмежаваньне, у гэтай функцыі НКФ, у зьвязку з яго рэарганізацыяй згодна пастановы РСІ, дае поўную падставу разглядаць іх у НКФБ толькі ў сводным па рэспубліцы выглядзе. Аналёгічнае становішча і з разглядам НКФБ балянсаў па гандлі, якія падаюцца адпаведнымі органамі ў сводным выглядзе.

Што датычыцца функцый непадатковай інспэкцыі АКРФА ў галіне лясоў і іншых відаў дзяржаўнай зямельнай маемасьці, то яны роўналежны з функцыямі органаў НКЗ і фінкантролю, а значыцца ліквідацыя іх толькі мэтазгодна.

4. У галіне бухгальтарскай—бухгальтарская праца па апрацоўцы дакумантаў па дзяржаўным бюджэце, а з ліквідацыяй АКРФА пяройдзе адпаведна РВК-ам і гарсаветам, апошнім у частцы апрацоўкі тых дакумантаў, па якіх прыбыткі і выдаткі робяцца на іх тэрыторыі; сводны-ж вучот, на падставе даных фінчастак РВК'у і гарсавету, як і цяпер, будзе згуртаваны ў НКФБ.

5. У галіне кантрольнай працы—рэвізійная камісія па райбюджэту і гарадзкому бюджэту будзе выконвацца адпаведнымі рэвізійнымі камісіямі; рэвізійная праца па дзяржбюджэту ажыцьцяўляецца фінкантролем цэнтралізавана, як і цяпер, выбарачным парадкам. Інструктаваньне рэвізійных камісій, паверка іх працы выбарачным парадкам ажыцьцяўляецца фінкантролем пры НКФБ.

6. Агульныя функцыі (агульная частка АКРФА)—з ліквідацыяй АКРФА адпадаюць усе абслугоўваючыя функцыі, а з імі і ўвесь абслугоўваючы пэрсанал, складаючы 20-25 проц. усяго штату АКРФА.

Такім чынам, некаторае пашырэньне правоў РВК'аў і гарсаветаў дае поўную магчымасьць ліквідацыі АКРФА, прычым пашырэньне функцый, а значыцца і штату НКФБ, як відаць, ня мае месца.

Такое-ж прыкладна становішча будзе і па акруговых органах НКЗ і акруговых апаратах іншых наркаматаў.

Такая карэнная перабудова нашага акруговага і раённага апарату бязумоўна дасьць вялізарны эфэкт; аднак нельга зачыняць вочы на складанасьць такой рэарганізацыі. Неабходна вельмі ўдумчыва, асьцярожна да яе падыйсьці, папярэдне выявіўшы праз друк, у першую чаргу, думку працаўнікоў месц, якія ў сваёй працы непасрэдна стыкаюцца з працаю акруговага і раённага апарату і праводзяць працу, ускладзеную на гэтыя апараты.

За імі слова, якое дапаможа рэгулюючым органам спрасьціць, палепшыць і патаньніць наш апарат.

С. Я.

НАВОШТА НАС ВУЧЫЛІ?

Ад прыгожых словаў да справы—далёка.

Гавораць:

«Нашай маладой індустрыі патрэбен сярэдні кваліфікаваны склад—тэхнікі».

«Фабрыкі, заводы прымуць гэтых тэхнікаў амаль не з пацалункамі»...

... Шмат яшчэ чаго гавораць...

І што-ж?

Скончылі Віцебскі Электра-Мэханічны Тэхнікум...

Прыехалі на стажыроўку...

Ну, і пачалося:

— «Зачем нам стажер?»

— „Вы—накладной расход!“

— «А-ту яго! пхні стажора ў дзірку!»

І пхалі:

Папраўлялі старыя пячныя дзьвёркі...

Чысьцілі...

Падмяталі падлогу...

Трымалі...

Падавалі...

Выконвалі сумленна ўсё, пачынаючы ад спэцыяльных работ, канчаючы чорнымі...

Стаж скончыўся і...

Біржа...

Шукаючы працы, абышлі:

Белхарчтрэст, Сьпіртатрэст, Паператрэст, Белсельтрэст, Электратрэст, Скуратрэст, Шклотрэст, Камхоз, ВСНХБ, НКТБ, Галоўпрафасьветы, заводы, фабрыкі, заводзікі, фабрычкі...

— Прымеце нас, дайце працу... мы маладыя, у нас здаровыя рукі, галовы...

... Адмовілі... няма працы...

Слова яшчэ аб Заходняй чыгунцы.

У 1922 г. Учкпрафсож Менскага вузла камандыраваў нас у Рабочы Тэхнікум. Ня кідаючы працу на чыгунцы, мы вучыліся. Але, як на ліха, у 1924 г. Рабтэхнікум зьлілі з Віцебскім Электра-Мэханічным Тэхнікумам... Шкода было кінуць вучобу на палове, цяжка было кінуць чыгунку—так прырасьлі да яе... Кінулі ўсё-ж—паехалі ў Віцебск... Цяпер-жа па сканчэньні тэхнікуму зьвярнуліся праз Менскі Учкпрафсож да Заходніх чыгунак, каб прынялі нас, старых сваіх работнікаў, на чыгунку, на якія-б там ні было пасады, не выключаючы й тых, на якіх мы працавалі да вучобы...

Адмовілі...

Да каго-ж цяпер зьвярнуцца—да т. Галадзеда,

да т. Чарвякова?..

І мы ставім пытаньне перад савецкай грамадзкасьцю і належнымі ўстановамі:

1) Дзеля чаго нас вучылі, дзеля чаго трацілі дзяржаўныя сродкі?

2) Ці павінны нашы сем'і напалову галадаць тады, калі мы **маем здаровыя рукі і галовы,** калі **мы можам і павінны** працаваць?

ПОДПІСЫ.

Пара распачаць падрыхтоўку да адчыненьня дашкольных пляцовак.

Праца летніх дзіцячых дашкольных пляцовак з кожным годам набывае ўсё большае і большае значэньне ў справе разьвіцьця дашкольнага выхаваньня.

Улетку 1927 году на ўсёй БССР працавалі 263 дашкольныя пляцоўкі, прычым з іх толькі 115 утрымоўваліся за кошт мясцовага бюджэту, а рэшта—на сродкі грамадзкіх арганізацый. Сёлета па каштарысу Нарасьветы адпушчаны сродкі на ўтрыманьне 150 пляцовак, і, апрача таго, па прыкладу мінулых гадоў, будзе функцыянаваць каля 200 пляцовак на сродкі саюзаў, жактаў, шэфскіх, каапэрацыйных і іншых арганізацый. Калі ў мінулым годзе дзіцячымі пляцоўкамі было ахоплена 8093 дзяцей, дык сёлета ўжо мяркуецца ахапіць звыш 10.000 дзяцей дашкольнікаў.

Прыведзеныя вышэй лічбы сьведчаць аб тым, што грамадзкія арганізацыі займаюць значнае месца ў справе дашкольнага выхаваньня, а адгэтуль перад нашымі акруговымі органамі народнай асьветы паўстае задача заразжа зьвязацца з мясцовымі арганізацыямі, выявіць фонды, намеціць арганізацыйныя формы работы і, не адкладваючы, зараз-жа прыступіць да падрыхтоўчае працы па разгортваньні сеткі пляцовак.

Наркамасьветы даў мясцом дырэктывы, каб пляцоўкі, якія будуць утрымлівацца на сродкі мясцовага бюджэту, у першую чаргу адчыняліся ў вёсках для абслугоўваньня дзяцей сялянскай беднаты і ў саўхозах—дзя дзяцей батракоў.

На бюджэтную пляцоўку адпушчана ўсяго ад 200 да 250 руб., і, вядомая рэч, гэтых сродкаў ня хопіць, а таму дапамогу ў утрыманьні пляцовак павінны аказаць мясцовыя грамадзкія арганізацыі і само насельніцтва. Вось чаму неабходна ўлічваць вопыт мінулага году і там, дзе летась праца пляцовак дала добрыя вынікі, неабходна адчыняць пляцоўку і сёлета, бо ў гэтым пункце сялянства падрыхтавана і само прыдзе на дапамогу.

Посьпех працы дзіцячых пляцовак залежыць ад адпаведнага падбору працаўнікоў, і гэтаму пытаньню таксама прыдзецца аддаць максімум увагі. Ад працаўнікоў пляцовак мы вымагаем ня толькі пэдагагічнай падрыхтаванасьці, а і здольнасьці павесьці грамадзкую працу сярод сялянак.

Да працы на пляцоўках будуць прыцягвацца беспрацоўныя дашкольныя працаўнікі, слухачы III і IV курсаў пэдтэхнікумаў, настаўніцтва і пэдфакаўкі; адгэтуль відаць, што пры жаданьні можна падабраць досыць добрых працаўніц.

У заключэньне неабходна адзначыць, што пры разгортваньні сеткі пляцовак трэба ўлічваць і запатрабаваньне насельніцтва нацменшасьцяў. Уся падрыхтоўчая праца да адчыненьня пляцовак павінна быць скончана **да 1 мая,** каб не пазьней 1 чэрвеня яны пачалі сваю працу.

Линейная калибровочная мишень LRT-BE4-V2

„ПОЛЫМЯ“ НА УКРАІНЕ*)

Трэці дзень у Харкаве.

Таварышы украінцы ма'быць знарок паставілі сабе мэтай у кароткі час выпаўніць даўжэйшую праграму азнаямленьня нас са сваімі дасягненьнямі. Сапраўды—мы ўжо крыху сталі ўтамляцца, а перад намі знаходзіўся доўгі шэраг цікавейшых рэчаў культурнага характару, з якімі нельга не пазнаццa. Харкаў да дзіву багаты значнейшымі вынікамі настойнай і ўпартай працы украінскіх працоўных гушчаў. Калі мы часамі азіраемся ўсьцяж пройдзеных гадоў будаўніцтва Савецкае Беларусі і, часамі, азіраючыся, цешымся зробленым,—то зробленае на Украіне заслугоўвае не адны пацехі, а і зьдзіўленьня. Нахай, скажам, яны багацейшыя нас, няхай размах іх работы вымагае большых сутак, няхай яны мацнейшыя людзкімі сіламі—але посьпехі іх дасягненьняў грандыёзны. Толькі і можна іх вытлумачыць геніяльнай трапнасьцю ў пастаноўцы і ў праводзеньні нацыянальнае палітыкі камуністычнаю партыяй. Абуджэньне творчае энэргіі меявіта выклікаў магутны Кастрычнік, разварушыўшы вагромныя пласты работніцка-сялянскіх гушчаў...

Сёньня з ранку мы ідом дзівіцца (не глядзець, а дзівіцца) гордасьцю будаўнічых посьпехаў Харкава—будынкам прамысловасьці. Гэтыя вялічэзныя гмахі вынесены далёка к ускраінам цяперашняга цэнтру украінскае сталіцы. Там, дзе яны ўзьняты на дзевяць паверхаў угору, масасноўваецца будучы цэнтр Савецкага Харкава. На шырокім вольным гале мають пастунова будавацца розныя ўрадавыя будынкі. Тут жа маркуюць прайсьці з двух бакоў трамвайныя шляхі. Пакуль-жа тут адзін будынак прамысловасьці.

Каб уявіць сабе аб яго вялікасьці і размаху—трэба а яго паглядзець. Па маёй думцы, да гэтага часу падобнага будынку ня толькі на Украіне, а і ва ўсім Саюзе не было. Мне даводзілася бачыць такія буйныя гмахі—гэта дом культуры ва Нараўскімі варотамі ў Ленінградзе, таксама нядаўна скончаны будынак тэлеграфу ў Маскве—усё-ж яны вачна меншыя і робяць уражаньне лёка не такое, як харкаўскі будынак прамысловасьці. Апошні мае форму гэчанага трыкутніка; бакавыя крылы вышынёю ў сем паверхаў, а сярэдзіна з дзьвюх выступамі ў дзевяць паверхаў кожны. Асноўны будаўнічы матар'ял—гэта цэмант, жалеза і шкло. Воддаль паказваецца, нібы ўсе сьцены з аднаго шкла, а вузкія палосы цэманту—гэта рамы вокан. Максымальная колькасьць сьвятла—поўнасьцю дасягнута.

Стыль будынку прамысловасьці просты—роўныя плошчы усечаны верх, простыя лініі. Нагледзецца падабенства да звычайных скрабоў у іх мерная вышыні памеера ўзору. Паўнаце і закончанасьці ражаньня перашкаджае тое, што будынак прамысловасьці яшчэ напалову ў рыштаваньнях. Думаюць, што ён будзе скончаны на працягу бягучага году. Ужо зараз у левым крыле ён зьмяшчаецца некалькі трэстаў і бак пчотаў і звон тэлефонаў і бляск электрыкі надаюць яму кіпучага жыцьця... Будаўніцтва Харкава, зразума, будынкам прамысловасьці не абмяжоўваецца. Я ўжо дапамінаў у папярэдніх нарысах аб пабудаваньні шэраг вагромністых гмахаў для розных устаноў і ў асобку спыняўся на доме Камісарыяту Працы.

Яшчэ мушу адзначыць будаўніцтва дому для пісьменьнікаў. Гэты будынак строіцца побач з будынкам прамысловасьці. Ён будзе мець шэсьцьдзесят кватэр з усімі выгадамі. У ім выключна мецьмуць жыцьцё пісьменьнікі і працаўнікі на ніве літаратуры. Кватэра ў тры пакоі з кухняю каштаваць 35 руб. у мес. Пабудоваю дому пісьменьнікаў уносіцца яшчэ адна рыса ўважлівых і клапатлівых адносін савецкае улады Украіны да літаратурных здабыткаў.

Мы доўга любаваліся прыгожай патэнтай магутнага адначасна парыву ў жыцьці працоўных—чым зьяўляецца харкаўскі будынак прамысловасьці. Нашаму гонару прышлося і ў гэтым выпадку апусьціцца на некалькі ніжэй. У пяцёх аднача сна націснулі мы плячыма і накіраваліся да аўтабуса, каб пасьпець на кіно-сэанс для прагляду фільму «Чаравічкі» па В. Гогалю.

Пайшлі бліжэйшай дарогаю—праз Каразінскі парк. Наткнуліся на загарадзь, якою была абведзена некаторая частка парку. Высьвілася, што гэта падрыхтавана пад пашырэньне зоолёгічнага саду. Гэта ўстанова хутка расьце, багацее, разьвінаецца. Пашкадавалі, што не хапае часу пацікавіцца ёю. Але, ці-ж можна замарудзіць пад наглядам т. т. Лебедзя і Быкаўца? Як па расьпісаньню—гоняць яны нас пацікавіцца «Чаравічкамі». М. Чарот падкі да кіно і сьпяшыць ахвотней як куды.

Украінскае Дзяржаўнае Кіноўпраўленьне знакома нам па сваёй вытворчасьці. Амаль ня кожны з нас глядзелі выдатную карціну «Тарас Шаўчэнка». Бачылі шмат другіх, асабліва М. Чарот, як: «Чырвоныя д'яваляты», «Укразія», «Тарас Трасіла» і інш. Па адзначаных карцінах выразна можна судзіць аб напрамку і зьмесьце вытворчасьці Укрдзяржкіно. Апошняе сьмела канкуруе з Савкіно, з гэтай буйнейшай і багацейшай арганізацыяй.

А што датычыць Белгоскіно—то, бязумоўна, тут і раўняць няма чаго... Няма чаго раўняць не паколькасьці прадукцыі—аб гэтым мала гутаркі, а па яе якасьці. Хто ад прыхільнікаў гэтага роду мастацтва, знаючы вытворчасьць і пляны Белгоскіно, можа быць вольны ад прыкрых уражаньняў ад яго. Гэтыя ўражаньні былі неразлучны з намі і ў нашу бытнасьць на Украіне. Яны шустра заварушыліся ў нашай памяці, калі мы натаўхнуліся на гутарку аб працы нашага Белгоскіно. Дзе яна тая яго праца? Чым пахваліцца, асабліва ў адносінах зьместу вытворчасьці? „Прастытуткаю“, напісанаю дзесьці, няпрывятаю ў Маскве і прывезенаю на Беларусь, у беларускія вёскі таксама?

«Масквою кабацкаю», адкінутаю пад націскам савецкае грамадзкае думкі і адноўленай чамусьці пад назвай «У вялікім горадзе»? «Боям зубоў» працягнутай да пастаноўкі няма ведама для чыйго агляду? Дзе там! Ведома-ж, што Белгоскіно мае ў сваёй працы адзін сумніўны, надзвычай крохкі аргумэнт—гэта: няма сцэнарыяў на беларускія тэмы. Прыведзены аргумэнт, якім акрэсьляецца праца Белгоскіно ў яе сёньнешнім выглядзе, атрымаў належную ацэнку з боку расейскае, ужо зусім бесстароньняе крытыкі. «Нікто так не надкрэсьліў свае агіды (пренебрежения) да нацыянальных тэм, як Белгоскіно», пісала ленінградзкая часопісь „Жизнь Искусства“ (№ 1 за бягучы год). Ды ці-ж гэта каго трэба кране?

Нас падагналі хутчэй ісьці на сэанс, а то ўжо пачаўся. Вагромнае кіно, ня гледзячы на дзённы час, было на палову запоўнена. Апавяданьне В. Гогаля паўстала перад нашымі вачмі ў жывых асобах. Панясьліся: Салоха, дзяк, кум, Оксана, каляднічы, чорт Вакула.

Вобразы Украіны ў міфолёгічных адбітках. Цікавыя трукі і камбінавыя палажэньні вострага комізму В. Гогаля. Глядачы час-ад-часу дружным сьмехам спраўджваюць асобныя мейсцы карціны. І гэта нягледзячы на тое, што на фільму адны украінскія надпісы. Многастотная публіка сьцешна чытае і добра разумее. І, напэўна, ні ў аднаго з працаўнікоў Укркіно не прышла ў голаў думка, што ад украінскіх надпісаў пойдуць страты. Наадварот, ні ў каго, а тым болей у Наркамасьвеце, не знайшлося сумненьня ў тым, што украінізацыя не павінна мець выключэньне для кіно. Нехай бы хто паспрабаваў не паслухаць належных распараджэньняў!..

Вось чаравічкі ў Аксаны... Радасьць спатканьня... А сьледам—прыкрая яў — Вакула прачынаецца і здань гіне...

Заслона...— «На абед!»—гукае клапатлівы Максім Максімавіч. Едам...

(Далей будзе).

ЦІШКА ГАРТНЫ.

*) Гл. „СБ“ №№ 68, 71-73.

УЦЕКАЧЫ.

Гэта было ў сібірскім горадзе Катарзе, у 1916 годзе, калі сьнег яшчэ ня выпаў, але вуліцы былі мёрзлыя і надвор'е дужа сьцюдзёнае.

Неяк увечары, ішоўшы спусьцелаю ўжо вуліцаю, быў я вельмі разжалены, калі на рагу неспадзявана ўзбіўся на якогась няшчаснага хлопчыка, што туліўся ля сьценкі і прасіў:

— Падайце капеечку!

— Што ты кажаш?!—дужа голасна спытаўся я ў яго, каб пачуць яшчэ якія словы.

— Дзядзечка, што ласка ваша...

Бедны—убогі, у лахманох, азызлы на сьцюжы, прасіў ён ужо добрым жабрачым тонам. Гаворка-ж у яго была беларуская.

Я даў яму залатоўку і папрасіў яго завесьці мяне туды, дзе ён жыве. Жаданьне маё зусім яго ня зьдзівіла,—мусіць, ён прывычаіўся да ўсякіх людзкіх жаданьняў і прывычаіўся ціха і сьлепа пакарацца ім.

* * *

Цесная і нячыстая каморка была недалёчка ад рогу, на якім хлопчык прасіў. У ёй было душна і парна. Маладая дзяўчына нешта гатавала на вячэру, ці-то на плітцы, ці-то проста на трэсачках і трыножках у чалесьніку. І напусьціла поўна пары з лёгкім чадам.

Каля сьценкі супроць печы сядзеў, разваліўшыся на тапчане, лускаў семячкі і глядзеў на дзеўку адзаду—салдат у расшпіленай паношанай шынелі. Ён выглядаў у хаце жаніхом ці зусім блізкім чалавекам.

Тут-жа, трошку воддаль ад печы, на ложку, у рызьзі, вохала старая. Мусіць, матка. Пабачыўшы мяне, новага чалавека, яна прыслухалася. Пачуўшы сваю родную мову і зьдзівіўшыся, зараз яна яшчэ болей аджылася.

— Няўжо-ж, няўжо-ж... бяжэнцы мы, галубочку!—ня ўцерпіла яна ўрэшце і падала свой голас. Але дужа закашлялася, хаваючы худое цела бруднаю дзяругаю.—На ліха было і ўцякаць... Старога пахавалі ў дарозе, кінулі, беднага, у яму, не раўнуючы, як якога сабаку. Хай сьвят ляжыць! Сапахаліся няма ведама чаго, паехалі і мы сьледам за ўсімі, у вір галавою, на край сьвету. От дурныя мы...

— Бросьце, мамаша! Ім вовсе не інцересно..—перабіў старую салдат і зьвярнуўся да мяне, на пасяродак хаты.

— Вам, сопствена, чыво укгодна?—сказаў ён грубаватым, няласкавым голасам і перавёў падазроны погляд з мяне на дзяўчыну. Тая капалася ля свае пліткі і нават галавы не павярнула.

Я пачуў сябе ніякава і прамармытаў нешта, абы сказаць:

— Думаў... гарачую вячэру тут даюць...

— А скуль-жа, мой саколіку, сам?—улучыла-ткі старая хвілінку спытацца ў мяне.

Салдат ня даў мне адказаць. Ён ціха, але вельмі выразна і зласьмешна буркнуў:

— Не туда-с трафілі...

Я барджэй выйшаў, заглушаючы дзіўную, мімавольную і неспадзяваную, зайздрасьць, што гэта салдацюга забраў тут сабе права.

Хлопчык застаўся коўкаць гарачую бульбу. Яго месца на рагу было цяпер пустое.

Як-бы на ўцеху мне, першы сьнег засьцілаў белым чысьценькім абрусам пустую мёрзлую вуліцу.

Пасьля таго чаду і парнасьці было лёгка на паветры.

М. Г.

У Савеце Народных Камісараў БССР.

(Пасяджэньне 28 сакавіка г. г.).

На гэтым пасяджэньні разам з іншымі былі разгледжаны пытаньні:

АБ РАБОЦЕ СЫСТЭМЫ СЕЛЬСКА-ГАСПАДАРЧАГА КРЭДЫТУ.

СНК выслухаў даклад Старшыні Кіраўніцтва Беларуска-Сельска-Гаспадарчага Банку т. Дубіны аб рабоце сыстэмы сельска-гаспадарчага крэдыту БССР. У дакладзе было адзначана, што лік сельска-гаспадарчых крэдытных таварыстваў павялічыўся за год з 167 да 203, павялічылася каапэраваньне сялянскіх гаспадарак. Лік членаў павялічыўся з 169 да 239 тыс., процант членаў крэдытных таварыстваў да агульнага ліку сялянскіх двароў узрос з 21,3 да 30,3, павялічыўся амаль ва ўсіх акругах пай да 10 р. За лік фонду каапэраваньня беднаты, які на 1-X—27 г. складаў 37.500 р., каапэравана 10215 беднякоў, хаця скарыстаньне фонду праходзіла вельмі марудна (на 1-X—27 г. было нескарыстана 40 проц.). У 1926-27 г. з фонду крэдытаваньня беднаты выдадзена 458,500 руб., што з выдадзеным у 1925-26 г. складае 930 тыс. руб. Скарыстаньне фонду накіравана, галоўным чынам, на дапамогу беднаце. Паводле даных абсьледаваньня 729 гаспадарак, якім дадзены крэдыт, скарыстана на спажывецкія патрэбы 10 проц. фонду, набыта рабочых коняй каля 5 тысяч штук, кароў 1700 шт., пабудавана каля 2500 новых будынкаў, набыта 1280 штук розных сельска-гаспадарчых машын, 15200 пуд. насеньня, што дало магчымасьць пашырыць пасеўную плошчу прыкладам на 1500 дзесяцін і г. д. За час карыстаньня пазыкай узрасла забясьпечанасьць у сярэднім на гаспадарку па пасеву з 1,6 дзес. да 2,13 дзес., па забясьпечанасьці рабочымі коньмі з 0,52 штук да 0,87 штук, кароў з 1,5 штук да 1,12 шт., перасталі здаваць зямлю ў арэнду 20 гаспадарак з 44 здаваўшых раней.

У складзе паасобных пазычкоўцаў павялічылася роля беднаты і серадняко: так, групы з пасевам да 2 дзес. узраслі з 21,3 проц. да 22,9 проц. з пасевам ад 2 да 4 дзес. узраслі з 27 проц. да 34,3 проц., аднаконных з 52,2 проц. да 59,4 проц., за лік зьмяншэньня больш моцных груп. Крэдыты накіроўваліся галоўным чынам на мерапрыемствы па павялічэньні ролі сацыялістычнага сэктару сельскай гаспадаркі. Ахоп крэдытаваньнем бядняцкіх і серадняцкіх гаспадарак павялічыўся да 97 проц. Найбольшая частка крэдытаў затрачана на папаўненьне асноўных капіталаў і асноўных затрат у сельскай гаспадарцы, пры гэтым павялічыліся затраты на сельска-гаспадарчыя машыны, на землеўпарадкаваньне і мэліярацыю, травасеньне і г. д.

Разам з гэтым дасягненьнямі ў рабоце сыстэмы сельска-гаспадарчага крэдыту СНК адзначыў і шэраг такіх недахватаў, як: няпоўнае выкананьне пляну пашырэньня нізавой сеткі, зусім слабы тэмп мабілізацыі сялянскіх сродкаў, наяўнасьць слабай крэдытнай дысцыпліны сярод даўжнікоў, асабліва сялянства, не заўсёды своечасовае поўнае і правільнае скарыстаньне фонду беднаты і іншых спэцыяльных сродкаў, усё яшчэ невялікі разьмер крэдытаў на калектыўныя гаспадаркі, асабліва на іх арганізацыю і інш.

З мэтаю далейшага ўзмацненьня сельска-гаспадарчага крэдыту і палепшаньня фінансаваньня сельскай гаспадаркі, СНК прызнаў патрэбным катэгарычна дамагацца павялічэньня крэдытаваньня сельскай гаспадаркі БССР, пашырыць крэдытны фонд сыстэмы сельска-гаспадарчага крэдыту, для чаго асноўны капітал Беларускага Сельска-Гаспадарчага Банку давесьці да канца гэтага году да 5 млн. руб., поўнасьцю сабраць паявыя ўзносы. Белсельбанку даручана прыняць меры да прыцягненьня ў сыстэму сельска-гаспадарчага крэдыту сродкаў сялянства і распрацаваць разам з НК Земляробства шэраг канкрэтных мерапрыёмстваў аб далейшай рабоце ў напрамку пашырэньня мерапрыёмстваў па лініі сацыялістычнага сэктару сельскай гаспадаркі.

СНК прызнаў таксама патрэбным павялічыць фонд беднаты і запрапанаваў Белсельбанку прыняць меры ў справе скарыстаньня фонду беднаты і пераапрацаваць палажэньне аб фондзе беднаты ў бок палепшаньня ўмоў крэдытаваньня з гэтага фонду.

АБ НАРМАВАНЬНІ ЗАРПЛАТЫ СЛУЖАЧЫМ.

СНК выслухаў інфармацыю Народнага Камісарыяту Працы тав. Бэнэка аб выніках і далейшых задачах па дзяржаўным нармаваньні зарплаты служачым. Да гэтага часу па дзяржаўнаму бюджэту праведзена нармаваньне ўсіх працаўнікоў і каля 96 проц. праведзена нармаваньне ставак працаўнікоў па мясцоваму бюджэту. У адносінах устанаўленьня номэнклятур пасад ёсьць наступныя дасягненьні: у 1925-26 г. было 350 розных назваў пасад, а цяпер налічваецца 175. Зьменшана розьніца ў заработнай плаце працаўнікоў аднолькавых кваліфікацый у розных установах, зарплата працаўнікоў установ мясцовага бюджэту падцягнута да зарплаты адпаведных працаўнікоў установ па дзяржаўным бюджэце, падцягнута зарплата тэхнічных працаўнікоў у гарадох, павялічана зарплата паасобных груп кваліфікаваных працаўнікоў (школьных, мэдыцынскіх і інш.).

СНК адзначыў, што да гэтага часу яшчэ не ўрэгуляваны паасобныя пытаньні па зарплаце служачых, што ўтварае няўвязку ў агульнай сыстэме нармаваньня. СНК прызнаў патрэбным пашырыць сыстэму дзяржаўнага нармаваньня на ўсіх працаўнікоў, якія ўтрымліваюцца на спэцыяльныя сродкі, а таксама ўключыць у нармаваныя стаўкі датацыю, якая выдаецца з спэцыяльных сродкаў (лекавы фонд і г. д.). НК Працы прапанавана пашырыць нармаваньне зарплаты паводле пастановы СНК СССР за 30-IX-17 г. на ўсіх служачых дзяржаўных установ, што знаходзяцца на гаспадарчым разрахунку. Далейшае існаваньне камісіі па дзяржаўным нармаваньні прызнана немэтазгодным і пастаноўлена гэтую работу ўскласьці на НК Працы, які павінен усе прынцыповыя пытаньні ўзгадняць з ЦСПСБ і НК Фінансаў, а ўся практычная работа павінна праводзіцца пры ўдзеле зацікаўленых прафсаюзаў і ўстаноў. Для распрацоўкі пытаньня аб нармаваньні зарплаты служачым за 1928-29 г. утворана камісія, якой запрапанавана падаць на наступнае пасяджэньне СНК свае прапановы.

Замежныя цукеркі і савецкі смак.

(Літаратурныя заметкі).

Беларускае Дзяржаўнае Выдавецтва нядаўна выпусьціла на кніжны рынак зборнік вершаў Уладзіміра Жылкі «З палёў Заходняй Беларусі»*).

Кожны сумленны чытач спадзяецца знайсьці ў зборніку Ул. Жылкі ў мастацкім афармленьні сапраўднае жыцьцё сялян Заходняй Беларусі, змаганьне іх з асадніцтвам, за родную школу, за родную кнігу, за кавалак хлеба, за вызваленьне з-пад уціску белае Польшчы!

Але чытач расчаруецца.

У зборніку Ул. Жылкі „З палёў Заходняй Беларусі“—як ні дзіўна—ні слова аб Заходняй Беларусі!

Хоць у паведамленьні ад Выдавецтва да гэтага зборніку і гаворыцца, што «творы, зьмешчаныя ў гэтым зборніку, напісаны аўтарам жывучы за межамі Савецкай краіны, у Заходняй Беларусі, якая знаходзіцца пад аасацам польскага пана»—усё-ткі творы, зьмешчаныя ў зборніку, абсалютна не адлюстроўваюць жыцьця Зах. Беларусі.

Хоць Ул. Жылка і ўзяў эпіграф з вершу Янкі Купалы:

> З-пад сонных вод Нёмну.
> З-пад хвой Белавежы.
> Суседзі, суседзі, вітаю я вас!

усё-ткі ў зборніку на 128 старонках ніводнага вершу аб гомане хвой Белавежы, той Белавежы, у гушчарах якой туліўся штаб беларускіх партызанаў!

Хоць Ул. Жылка і ўзяў эпіграф Блока:

> «ВСЕЙ ДУШОЙ СЛУШАЙТЕ МУЗЫКУ РЕВОЛЮЦИИ,»

але у яго зборніку, на праваліке жаль, гэтае музыкі ня чутно.

Што-ж гэта такое?

Чаму аўтар даў назву зборніку «З палёў Заходняй Беларусі»—застаецца невядомым: з творчасьцю зьмешчанай на 128 стар. гэтая назва ня ўвязваецца.

І, асабліва цяпер, калі ў Вільні панскі суд судзіць беларускі працоўны народ, калі цікаўнасьць да жыцьця і працы сялян і рабочых Заходняй Беларусі ў нас, у Савецкай Беларусі, усё больш і больш вынікае,—Ул. Жылка гэта хітра скарыстоўвае і, праўда штучным манерам, дае свайму зборніку «заграніцьных цукерак» такую сэнсацыйную назву.

Калі-б вы заказалі ў любой харчэўні ЦРК каўкаскі шашлык, а вам падалі-б бюфштэкс пататарску—вы, бязумоўна, учынілі-б скандал!

А калі вам замест гоману хвой Белавежы, гоману «Палёў Заходняй Беларусі»—падаюць невялічкую скрыначку салодзенькіх заграніцьных цукерак? Як гэта зразумець?

Так і са зборнікам Ул. Жылкі.

Шыльда аб «Заходняй Беларусі», а ўнутры па апошняму слову тэхнікі мармэлядная фабрыка.

Ня так даўно была дадзена гэтаму зборніку ацэнка М. Байковым, які няўгрунтаваўшы прыкладамі творчасьці, заявіў, што зборнік мае вялікую вартасьць і г. д.

Так, у нас бяда і з крытыкамі, якія ня могуць яшчэ разабрацца, ці гэта гоман хвой Белавежы, ці надломаны візг інтэлігенцкай душы.

Даючы абразок адраджэньня Беларусі, мы стыкаемся з такім наборам цяжкіх дый бясcэнсоўных слоў, ажно дзівіцца трэба:

> Божа! ў сьведкі
> Працоўных голаў,
> Званы ўпартасьцю
> Разбух.
>
> (Стар 21).

У чым тут справа?

Ул. Жылка ідэалізуе рэлігійныя сьвяты, ён у іх бачыць радасьць, ён бачыць, як у гэтыя сьвяты „шчасьцем сьвецяцца мужычыя твары“ (нават і тут да рыфмы «бары» гвалтам надцягнута скалечыўшы слова, паставіўшы націск на апошнім складзе ў слова твар,—„твар-ы“).

> Начыста зьмецены і вуліца й двары,
> Ля ганкаў і варот вясёлыя бярозкі.
> Сягоньня Сёмуха, сягоньня сьвята вёскі
> І весялейшае ня знойдзецца пары.
>
> (Стар. 44).

Калі працоўныя Заходняй Беларусі вядуць упартую барацьбу за сваё вызваленьне, калі белы тэрор разьюшана пануе на палёх Заходняй Беларусі, калі паны беларускіх мужыкоў садзяць на Лукішкі за тое, што дамагаліся нават толькі роднай школы, калі цяпер увесь сьвет пратэстуе супроць суда над Грамадой—Ул. Жылку гэта неабыходзе.

Замежныя цукерачкі—яны не для нас. Савецкі смак—нешта іншае.

Ні назва зборніку, ні эпіграфы Я. Купалы і А. Блока—не закрылі сапраўдную натуральную сутнасьць зборніка.

Хоць і вокладка абяцае зрабіць даклад аб жыцьці і працы дзяцей «Палёў Заходняй Беларусі»—але, на жаль, наладжана толькі з замежным рэпэртуарам кабарэ.

Мікола Красавіцкі.

*) Тыраж 3.000 стар. 128, Цана 90 кап.

БІБЛІЯГРАФІЯ.

Паншчына на Беларусі.

Сялянскі рух на Беларусі ў першай палове XIX веку яшчэ чакае свайго дасьледніка. Праўда, у друку маюцца асобныя весткі аб сялянскім руху, асабліва аб руху 1847 году, але ўсё-ж яны вельмі мала асьвятляюць закранутае пытаньне. У працах вядомага гісторыка сялянскіх непарадкаў І. Ігнатовіча, Беларусь выяўлена вельмі слаба. Таму абедзьве працы, напісаныя на падставе вялізнага архіўнага матар'ялу маюць сабою вялікую каштоўнасьць для вывучэньня клясавых супярэчнасьцяў і клясавае барацьбы ў Беларусі ў першай палове XIX веку. М. Мялешка спэцыяльна заняўся вывучэньнем сялянскіх бунтаў у Віцебшчыне, і гэта ўпаўне зразумела. Вывучэньне сялянскіх непарадкаў па раёнах, у якіх ствараліся розныя эканамічныя адносіны, зьяўляецца найбольш правільным. Толькі тады можна будзе ўявіць поўны малюнак аб сялянскім руху на Беларусі, калі гэтыя рухі будуць вывучаны па асобных раёнах. М. Мялешка спыніў сваю ўвагу на некаторых непарадках у Беларусі, і трэба сказаць, што апошнія ім апісаны з магчымаю поўнасьцю. У аснову сваёй працы ім пакладзены архіў ранейшае канцэлярыі генэрал-губарнатара смаленскага, віцебскага і магілеўскага. Трэба сказаць, што мясцовыя архівы даюць для гісторыі сялянскіх непарадкаў куды больш, чымся архівы сталічныя. У міністэрства ўнутраных спраў пастулалі толькі агульныя весткі аб непарадках. Мясцовыя-ж архівы захоўваюць шмат цікавых дэталяў. Праца Мялешкі складаецца з 3-х частак. Першая частка прысьвечана барацьбе з прыгонам і мэтадам супакоеньня сялян, з дапамогаю духавенства, паліцэйскіх арыштаў, бізуноў і г. д. Другая частка спэцыяльна занята вывучэньнем паўстаньня сялян „Лютынскага Староства“, якія адбываліся на працягу 1832-1841 г. г. і якія прыходзілася супакойваць пры дапамозе ўмяшаньня вайсковае сілы. Аўтар адзначае як прычыну паўстаньняў, з аднаго боку, безьлітасную эксплёатацыю ўласьніка старасты графа Борха, а з другога боку шмат неўраджайных гадоў, якія падарвалі і без таго цяжкае становішча сялянства. Спачатку забітыя сяляне імкнуліся вырашыць усе непаразуменьні скаргамі па начальству. Упаўне зразумела, што апошнія ня мелі ніякіх вынікаў і сялянам ня было другога выхаду, як распачаць паўстаньне. Уласьнік маёнтку, граф Борха непакорных сялян грозіў здаваць у салдаты; у галодныя годы не аказваў ніякае матар'яльнае дапамогі, апрача таго, лічучы, што сяляне павінны 70.000 руб., вымагаў з іх выплаты завінавачанасьці. Зразумела што, распачаўшыя паўстаньне сяляне былі супакоены ваеннай сілай. Трэцяя частка працы прысьвечана паўстаньню абшарніцкіх сялян у 1847 годзе. Трэба быць вельмі ўдзячным аўтару за яго каштоўныя весткі аб беларускай пугачоўшчыне 1847 году. Паўстаньне ахапіла Дрысенскі, Себескі, Невельскі паветы, а часткова Полацкі і Лютынскі паветы. Сяляне паўсталі аднача сова і адмовіліся падначальвацца сваім панам, імкнучыся захаваць сваю волю са зброяй у руках. Сапраўды становішча сялянскае масы было вельмі цяжкае. Сяляне пакутвалі пад прыгонам. Гэтага не зьдзяляла і мясцовая адміністрацыя. Галодныя 1844-1846 г. г. яшчэ больш пагоршылі цяжкае становішча сялян. Пошасьць на жывёлу ў 1845 годзе паставіла сялянства ў вельмі цяжкае становішча. Беларускія сяляне ня грэбавалі ніякім заробкам, каб як небудзь падтрымаць сваё жыцьцё. Вывучэньне паўстаньня 1847 году дае магчымасьць адзначыць наліча агітацыі сярод сялянства, якая мела вялікі посьпех і сярод насельніцтва. Гэтая агітацыя вялася самімі сялянамі, бо іншых элемэнтаў для агітацыі ў Беларусі ня было. Сялянская рэвалюцыя 1847 году скончылася перамогаю абшарніцкае клясы. Кепска ўзброеныя сяляне не маглі змагацца з узброенай арміяй. Урэшце чацьвертая частка знаёміць з асобнымі сялянскімі непарадкамі на працягу 1845 1855 г.г.

Невялікая праца А. Шлюбскага напісана на падставе вялізнага матар'ялу, таксама а мясцовага паходжаньня. Сьціслась працы тлумачыцца тым, што яна была выдадзена аўтарам за ўласны кошт. Аўтара цікавяць адносіны паноў і сялян у першай палове XIX веку на тэрыторыі Беларусі, хоць пераважна ён вывучае сялянства Меншчыны. У гэтых адносінах праца Шлюбскага зьяўляецца дадаткам да працы Мялешкі. У брашуры аўтара падавы вельмі цікавыя весткі аб эканамічным становішчы сялянства ў Меншчыне, падаецца падрабязны малюнак абшарніцкіх зьдзекаў над сялянамі, і, урэшце, падаецца штат вестак аб сялянскіх непарадках у Меншчыне, якія былі адказам на зьдзекі абшарнікаў. Належыць адзначыць, што не другая частка сялян, як і ў Віцебшчыне, знаходзіла магчымым падаваць скаргі губарнатару. Але, зразумела, гэтыя скаргі ня мелі ніякага значэньня. Між іншым сам губарнатар у сваёй сакрэтнай адносіне за 1841 год азначыў на надзвычайную суровасьць абшарнікаў, на несправядлівыя патрабаваньні ўласьнікаў, арандатараў, эканомаў, на беднасьць сялян, на цяжкую працу, на доўгія ад'езды ад сям'і на далёкі заработак, на бескарысныя перасяленьні сялян з аднаго месца на другое. Усё гэта вяло да самагубства сялян і да замахаў на забойства абшарнікаў. Аднак усё было па старому, і імпэратарскі ўказ ад 1848 г. патрабуе ад мясцовае адміністрацыі, каб яна ўсямерна падтрымлівала абшарніцкія інтарэсы, каб парушэньні інтарэсаў апошніх з боку сялян падлягалі-б неадкладнай ліквідацыі, а сяляне былі-б неадкладна прыведзены ў паслухмянасьць.

Ул. Пічэта.

Тодар Глыбоцкі.

На беларускім экране.

Пытаньне кінобудаўніцтва апошні час робіцца ўсё больш і больш актуальным. Нядаўна праведзеная ўсесаюзная партнарада па пытаньнях кіно асабліва надкрэсьліла ўсё тое вялікае значэньне, якое мае для нас кіно. А ў нас на Беларусі пытаньні кіно набываюць асаблівую вострасьць, бо ў працэсе разьвіцьця маладой культуры кожная яе галіна выклікае асаблівую ўвагу, асабліва востра скрыжоўвае вакол сябе погляды грамадзкасьці. У кожным выпадку расейская грамадзкасьць не аддавала столькі ўвагі пытаньням кіно, колькі грамадзкасьць беларуская; тыя тры-чатыры фільмы, якія выпушчаны Белдзяржкіно, яшчэ задоўга да іх выхаду ў сьвет жвава абгаварваліся і ў друку і на дыспутах. Праўда, першы «нацыянальны» фільм Белдзяржкіно «Прастытутка» карыстаўся посьпехам у кожным выпадку ніжэй чым сярэднім. Але пасьля гэтага мы бачым ужо буйныя мастацкія фільмы—«Лясная быль» «Его превосходительство» і «Кастусь Каліноўскі». Найбольш сьвежаю ў памяці гледача зьяўляецца карціна „Его превосходительство“; гэту карціну і прабуем аналізаваць.

Сюжэт фільму «Его превосходительство»—барацьба яўрэйскіх рабочых з царскім самаўладзтвам у „губернском городе Западного края“*) забойства шаўцом Гіршам Лекертам губарнатара фон-Валя. Галоўныя дзейныя асобы па дыспозыцыі—Гірш Лекерт і фон-Валь. Другарадныя—рабін, яго дачка Марыян, фабрыкант Шпіс. Нарэшце—Рывэлэ, рабочыя шаўцы, рэвалюцыянэры. Узаемаадносіны іх паміж сабою наступныя:

I. ФОН-ВАЛЬ.

Прадстаўнік царскага ўраду і абаронца яго ўстояў. Згодна фільму, дзейнасьць яго заключаецца ў тым, што ён сядзіць у цырку, выклікае яўрэйскіх буржуа і намякае ім на магчымасьць пагрому, прысутнічае пры экзэкуцыі і... усё. Па сутнасьці ў фільму яго адміністрацыйная дзейнасьць засталася ў старане і ўся яго фігура займае вельмі малое месца ў фільму.

II. ГІРШ ЛЕКЕРТ.

Рабочы шавец. Сябра рэвалюцыйнае арганізацыі. Выдзяляецца ў фільму ў наступных мясцох: спрэчка з фабрыкантам Шпісам, нарада парткому, дзе Гірша выносіць прапазіцыю забіць фон-Валя, забойства фон-Валя. Фігура аформлена жыва, дзякуючы таму, што пры афармленьні яе была адкінута тэндэнцыя рабіць стопроцантнага героя. Гірша па стара-яўрэйскай традыцыі сядзіць і абедае ў шапцы; жонка з ім трымаецца, як з неадменным сваім гаспадаром—ён нават ня спыняецца перад тым, каб як наго... жыцьць штурхануць жонку. Але да існуючага ладу адносіцца варожа, востра глядзіць у вочы ідэалёгу яўрэйскай буржуазеі—рабіну, гнеўна пратэстуе супроць эксплёатацыі рабочых.

III. РАБІН.

Самы жывы чалавек у фільму. Ідэалёг яўрэйскай буржуазеі, яе фактычны слуга, ён на гэту буржуазею накрыкывае. Ён праклінае адступнікаў рэвалюцыянэраў і паддаецца просьбам беднаты—ідзе да фон-Валя прасіць міласьці для арыштаваных. Адным словам рысы духаўніка, як паслугача буржуазнай грамады ў фігуры рабіна змазаны па незразумелых для нас меркаваньнях. Зусім інакшымі мы малюем у нашых літаратурных творах прадстаўнікоў іншых культаў; а сутнасьць-жа аднолькавая, і ў нас няма ніякай падставы выдзяляць рабіна з агульнай галярэі насіцеляў буржуазнай маралі, да якой бы нацыі буржуазея ні належала.

Ня спыняючыся на іншых фігурах фільму, мы пяройдзем да разгляду бытавых абставін, у якіх разьвіваецца дзея. Мы ведаем з гісторыі, як разьвіваўся рабочы рух на Беларусі ў тыя часы і ў якіх умовах. Перш усяго тады якраз пачалі далучацца да рабочага руху рабочыя беларусы, якія былі дагэтуль менш актыўнымі, чымся яўрэйскія, даволі моцна з'арганізаваныя «Бундам». Але ў фільму «Его превосходительство» рабочыя беларусы ня ўдзельнічаюць у барацьбе супроць самаўладзтва. Чаму? Ці таму, што ім лепей жылося і ня было сэнсу змагацца за лепшае жыцьцё? У кожным выпадку толькі Белдзяржкіно магло-б адказаць, чаму беларусы-рабочыя і аднэю нагою не папалі ў поле яго кіно-апаратаў. Тое, што ў фільму ёсьць адзінкавыя фігуры рэвалюцыянэраў у студэнцкіх тужурках, ды з бародкамі а-ля «народаволец»—гэта не мяняе становішча: **у разьвіцьці дзеі фільму „Его превосходительство“ змазана рэвалюцыйная роля беларускага пралетарыяту, змазана гэтым самым пралетарская салідарнасьць нацыянальнасьцяў Беларусі.** А ці бачым мы ў фільму працу і быт яўрэйскага пралетарыяту, тыя ўмовы, якія выклікаюць барацьбу? Два разы зьяўляецца перад гледачом убогая майстэрня Шпіса, ды разы тры кватэра Лекерта, дзе цёпла і заўсёды гатоў абед ня толькі для сябе, але і для гасьцей. Няўжо-ж у гэтым і заключаюцца сацыяльныя ўмовы жыцьця пралетарыяту, якія штурхалі яго да барацьбы? І савецкі глядач можа перастаць хадзіць у кіно, калі з ім будуць так абыходзіцца.

Пяройдзем да высьвятленьня клясавых адносін у фільму. Яўрэйская буржуазея ў фільму, прадстаўленая некалькімі фігурамі, займае вельмі арыгінальнае з нашага пункту погляду становішча... прамежнай групы паміж яўрэйскімі рабочымі і царскаю адміністрацыяй. Фабрыкант Шпіс эксплёатуе рабочых, але дэлегацыя яўрэйскіх буржуа просіць фон-Валя «высеч»**) зачыншчыкаў толькі дзеля таго, каб унікнуць пагрому. Гэта палажэньне выразна ілюстравана ў фільму. Там так і выходзіць, што каб не пагроза пагрому, дык яўрэйскія фабрыканты не хадзілі-б да губарнатара, не прасілі-б «высеч»—усё было-б скончана сямейным парадкам. А рабінава візытацыя да губарнатара, пра якую мы ўспаміналі вышэй?

Нарэшце яшчэ варта зьвярнуць увагу на тое, як трактуецца ў фільму царская адміністрацыя. Ніводнае рыскі, якая паказала-б яе клясавую сутнасьць, яе твар выяўнічага органу фэадальна-буржуазных фармацый, з якімі столькі часу змагаліся лепшыя сілы Расеі, Украіны, Беларусі... Ніводнае рыскі, якая-б дала зразумець, што ўрэшце інтарэсы буржуазеі яўрэйскай, ці расейскай—гэта інтарэсы дзьвюх фракцый сусьветнага капіталу!.. Гэта сымптоматычна, таварышы з Белдзяржкіно! Варта было-б навучыцца афармляць падобныя моманты ў такіх нацыянальных арганізацый, як Дзяржкіно Грузіі, Азэрбайджану, Украіны. Там гэта ўмеюць рабіць.

Перш, чымся рабіць тыя, ці іншыя вывады, мы мусім яшчэ спыніцца на фармальным баку фільму. Мантаж здавальняючы, нас дзівіць толькі адно—навошта трэба было псаваць канец фільму традыцыйным „морам галоў“ і адпаведным лёзунгам. Перадапошні момант у фільму (завея)—самы прыгожы малюнак у ім: у гледача заставалася-б пэўнае закончанае ўражаньне, эмоцыянальныя працэсы абуджаныя фільмам не заставаліся-б „халастым стрэлам“.

А пры сучасным афармленьні глядач, зачараваны прыгожым перадапошнім малюнкам, абліваецца ледзяным холадам штампаваных сцэны і лёзунгу, які паўтараецца ў кожнай рэвалюцыі на савецкай зямлі. Некаторая цьмянасьць фільму залежыць, бязумоўна, ад якасьці ўстаноўкі але сцэна выстралу ў фон-Валя наладжана занадта цьмяна, выйшла сла...

> Бой в Крыму,
> все в дыму—
> ничего не видно...

Але ў процілегласьць гэтаму занадта яскраваю фігураю зьяўляецца рабін, пра якога мы ўжо вышэй успаміналі. Калі гэты сымпатычны з барадою патрыярха старац лае яўрэйскіх багацеяў, калі ён ласкава пагладае на сваю прыёмную дачку, калі ён ідзе да губарнатара—хто можа сказаць, што гэты старац з сівою барадою—толькі разнавіднасьць папоўскай пароды, якую мы звыклі бачыць ня толькі на экране, але і ў жыцьці ў самых камічных ролях. Калі рабін праклінае дачку, што паламала межы нацыянальнай і рэлігійнай абмежаванасьці, калі высока ўздымаецца яго праклінаючая рука і выпростваецца старэчы стан, калі ўся яго фігура прадстаўляе сабою ўяўленьне нейкага высокага і моцнага прынцыпа—што супольнага мае гэты рабін хоць-бы з тым, якога мы спатыкаем у беларускіх народных казках, у паасобных літаратурных творах савецкай фармацыі. Гэта фанатык, але фанатык не бязглузды, ня толькі начытаны на Торы ды Талмудзе. Рабін у «Его превосходительстве» прадстаўляе сабою хоць і няЗначны, але яскравы **адбітак яўрэйскага клерыкальнага нацыяналізму ў... савецкім фільму.**

Мы вядзём вялікую барацьбу з вялікадзяржаўнымі настроямі старых расейскіх чыноўнікаў, мы змагаемся з перажыткамі беларускага шавінізму сярод паасобных груп інтэлігенцыі. У гэтым мы маем значныя посьпехі, хоць многія яшчэ дазваляюць сабе думаць, што «царь колокол», ці «царь-пушка» могуць мець дачыненьне да пралетарскай культуры, многія яшчэ думаюць, што выкапаны з архіву беларускі тэрмін больш каштоўны, чымся запазычаны з іншай мовы—усё гэта яшчэ ёсьць і навакол гэтага ламаюцца дзіды. А ў гэты час пад шумок на савецкі экран сьледам за праявамі яўрэйскай нацыянальнай абмежаванасьці высоўвае свой твар сінагога. Каго хацела пацешыць гэтым Белдзяржкіно, на каго разьлічыла яно свой фільм? На беларускага, на яўрэйскага рабочага? Дык яўрэйскі-ж рабочы даўно ўжо раскусіў і сваіх буржуяў і сваю сінагогу і ня мае з імі нічога супольнага, як і беларускі рабочы з царквой. Навошта яму тыя здымкі сінагогі, якія некалькі разоў паўтараюцца ў фільму?

Мы лічым, што «Его превосходительство» вымагае яшчэ грунтоўнейшай перапрацоўкі, у часе якой адтуль трэба выкінуць усё лішняе, усё тое, што зьмяншае агульную каштоўнасьць фільму. Трэба прыслухацца, што гавораць рабочыя пра фільм, ды не чакаць пакуль яны самі прыдуць і скажуць, а пайсьці на прадпрыемства, ды запытацца, арганізаваць дыспут. Ленін калісьці казаў, што з усіх мастацтваў для нас цяпер самае патрэбнае—гэта кіно. Кіно—самае даступнае мастацтва, а таму ў ім трэба асабліва старанна перапрацоўваць матар'ял і яшчэ больш старанна выкідаць усякія шкодныя моманты.

Белдзяржкіно — арганізацыя яшчэ маладая—таму і ня дзіва, што яна ня здолела перамагчы пабочных уплываў і наогул нарабіла шмат памылак. Трэба болей прыцягнуць увагу нашай грамадзкасьці да пытаньняў кіно наогул і беларускага кіно ў прыватнасьці —тады лягчэй будзе выкрыць: папраўляць дапушчаныя дагэтуль памылкі.

*) У косках словы з кіно-праграмы. На наш погляд для Белдзяржкіно не абавязкова ў сваіх выданьнях прытрымлівацца царскіх адміністрацыйных тэрмінаў. Т. Г.

**) Трымаюся правапісу надпісаў на экране. Т. Г.

Адчыненьне бесперагрузачных зносін з Польшчай.

Сёньня а 1-й гадзіне дню ў Негарэлым адбудзецца ўрачыстае адчыненьне бесперагрузачных зносін з Польшчай, што дасьць магчымасьць хутчэй дасылаць савецкія грузы ва ўсе краіны Эўропы.

На адчыненьне з Менску ў Негарэлае выяжджае спэцыяльная камісія ў складзе намесьніка ўпаўн. Шляхоў Зносін СССР пры Ўрадзе БССР тав. Іванова, тав. Смоляніна (загадчык МББ чыг.), намесьніка ўпаўн. па чужаземных справах НКШ Зносін СССР тав. Лагуціна і інш. Ад Польшчы чакаецца 8 прадстаўнікоў.

Пасьля ўрачыстасьці мае быць наладжан абед дэлегацый СССР з прадстаўнікамі Польшчы.

ГРАМАДЗКІЯ РАБОТЫ Ў МЕНСКУ.

НА ГРАМАДЗКІЯ РАБОТЫ І НА ДАБРАБЫТ ГОР. МЕНСКУ АДПУШЧАНА ЗВЫШ 300 000 РУБ.—НЕКАТОРЫЯ ГРАМАДЗКІЯ РАБОТЫ ЎЖО ПАЧАЛІСЯ, А З 15 КРАСАВІКА РАЗГОРНУЦЦА І ДА 1 МАЯ ШТОДНЯ БУДЗЕ ПРАЦАВАЦЬ НЕ МЕНШ 300 РАБОЧЫХ.—ПАДРЫХТАВАНЫ ПРАЭКТЫ, КАШТАРЫСЫ І ПАТРЭБНЫЯ ПРЫЛАДЫ.

На праведзеньне грамадзкіх работ у Менску сёлета адпушчана 280 тысяч рублёў. Гэтыя сродкі дазволяць значна больш разгарнуць грамадзкія работы [illegible] беспрацоўных, чым у летнім годзе.

Калі не перашкодзіць надвор'е, грамадзкія работы разгорнуцца з 15-га красавіка. Да пачатку-ж іх работы будуць весьціся так, каб можна было штодня даць працу 300 рабочым.

Першачарговымі работамі з'яўляюцца: упарадкаваньне сквэраў; прачыстка некаторых кварталаў [illegible]

Некаторыя работы ўжо распачаліся: [illegible] Камуністычнай дачы, вядзецца абрэзка прысадаў, падрыхтоўваецца [illegible] для сквэраў.

Найбольш буйныя грамадзкія работы, якія вызначаны на сёлетні сэзон, наступныя: [illegible] на Савецкай вул. каля цэнтральнай бібліятэкі, [illegible] на р. Сьвіслачы ад жалеза-бэтоннага мосту да Першамайскай вуліцы, [illegible] стадыёну на балоце каля МББ чыгункі, падрыхтоўка Стара-Віленскага тракту [illegible] пабудова цірку ў вайсковых лягерах, [illegible] вуліц, пляцоў і інш.

Сама кіруюцца загарадныя грамадзкія работы так, каб штодня працавала не менш 600 рабочых.

Ужо загатоўлены патрэбныя матар'ялы і прылады: 100 новых жалезных тачак, 300 драўляных, закуплена 2 вагоны [illegible] 600 рыдлёвак і інш.

Аддзел камунальнай гаспадаркі з тэхнічнага боку падрыхтаваўся да праведзеньня грамадзкіх работ на 70 проц. Ёсьць усе праекты і каштарысы, за выключэньнем праекту [illegible] на Савецкай вул. і праекту пабудовы дамбы на р. Сьвіслачы.

Побач з грамадзкімі работамі, будзе праведзена значная праца па дабрабыту гор. Менску, на што адпушчана 41.000 руб. Галоўныя работы па дабрабыту будуць праведзены наступныя: пабудова мосту на Татарскай вуліцы, рамонт малых пераездных масткоў, рамонт і ўкладка новых тратуараў і г. д. На гэтых работах будзе занята [illegible] кваліфікаваная рабочая сіла.

С. Аз.

Культурныя навіны.

СУСЬВЕТНАЯ ВЫСТАЎКА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА.

У Празе Чэскай сёлета арганізуецца сусьветная выстаўка народнага мастацтва, у якой прымае ўдзел і БССР.

[illegible]

ХТО З'ЯЎЛЯЕЦЦА АЎТАРАМ ПАЭМЫ «ТАРАС НА ПАРНАСЕ».

[illegible] матар'ялу, вядомы этнограф А. Марэ (родам з Віцебску), вярнуўшыся з Сібіры ў 1885 г., куды быў высланы за ўдзел у паўстаньні 1863 г., [illegible] «Тарас на Парнасе». [illegible]

ФАТАГРАФІІ РЭВАЛЮЦЫЯНЭРАЎ-СЯЛЯН.

ЦБ краязнаўства атрымала з Слуцку [illegible] 1905 г. [illegible]

[illegible] мы «Тарас на Парнасе. Паводле гэтага рускага песьняра Цішкі Гартнага.

Літаратурная раніца.

Аб'яднаньне беларускіх пісьменьнікаў „Полымя" сёньня, 1-га красавіка, у будынку Камуністычнага Унівэрсытэту ім. Леніна для студэнтаў гэтага унівэрсытэту наладжвае літаратурную раніцу.

Прызначаны на 30 сакавіка ЛІТАРАТУРНЫ ДЫСПУТ

НА ТЭМУ:

„Літаратурная, мастацкая і тэатральная крытыка"

АДКЛАДЗЕН да 2-га КРАСАВІКА

(на панядзелак) у тым-жа памяшканьні- -клюб К. Маркса (2-гі паверх, заля пасяджэньняў, уваход з вул. Энгельса).

Уступнае слова заг. Аддз. друку ЦК КПБ тав. А. СЯНКЕВІЧА.

—) ЗАПРАШАЮЦЦА: (—

Члены літаратурных аб'яднаньняў, рэдактары часоп. і газэт, рэцэнзэнты, прадстаўнікі саюзу мастацтва і мясцкому тэатру.

Пачатак роўна а 7 гадз. вечара.

ТЭАТР-КІНО.

ЯЎРЭЙСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ТЭАТР БССР.

Нядзеля, 1 красавіка

„ГІРШ ЛЕКЕРТ".

білеты ў касе тэатру.

ПАЧАТАК А 8 З ПАЛОВ. ГАДЗ. ВЕЧАРА.

КІНО-ТЭАТР «КУЛЬТУРА».

— Выдатны фільм —

„КРЫТЫ ФУРГОН" у 8 частках.

ХУТКА! Грандыёзны баявік ХУТКА!

„КАСТРЫЧНІК".

КІНО „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА".

З аўторка, 27 сакавіка

новы амэрыканскі фільм

„КРОВАВЫЙ СЛЕД" Кіно-сыск у 7 частк.

У гал. ролі—МЭРЫ АСТОР.

Штодня 4 сэансы. Пач. сэансаў: у 6 г., 7[30], 9 і 10[30] г. веч.

КІНО „ПРАЛЕТАРЫ".

„ЗНАТНЫ ЧУЖАЗЕМЕЦ".

2 сэрыі—12 частак у адзін сэанс.

У гал. ролі вядомы трукавы актор ГАРЫ ПІЛЬ.

Пачатак сэансаў у 6 з пал., 8 з пал. і 10 з пал. гадз. веч.

КІНО „ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ".

ТОЛЬКІ 3 ДНІ—29, 30 І 31 САКАВІКА

ВЫДАТНЫ ФІЛЬМ „МАТЬ". Др. у 7 частаках. Па творы М. Горнага.

ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА БЕЛАРУСІ.

Да антырэлігійнага вялікоднага вечара ў вёсцы

ВЫЙШЛІ З ДРУКУ

і прадаюцца ва ўсіх кнігарнях Белдзяржвыдавецтва, каапэрацыі і „Кніга Вёсцы":

1. В. СТАШЭЎСКІ,—„Сьпявай, вясна",—камэдыя ў 2-х дзеях, 28 стар. Цана 20 кап.
2. СЬЦЯПАНАЎ,—Аб таінстве сьвятога прычасьця, 26 стар. Цана 10 кап.
3. СЬЦЯПАНАЎ,—Чыя вера правідловая і які бог праўдзівы, 16 стар. Цана 5 кап.
4. БЯДУЛЯ,—„Вера, паншчына і воля ў беларускіх народных песьнях і казках", 142 стар. Цана 60 кап.
5. КРАПІВА,—«Біблія», стар. 96. Цана 50 кап.
6. ДЗЯРКАЧ,—«Пра папоў, пра дзякоў, пра сялян-мужыкоў», 52 стар. Цана 20 кап.
7. ГАРАБУРДА,—«Як стварыўся сьвет і зямля», 140 стар. Цана 20 кап.

ХРОНІКА.

За 2 дэкады сакавіка загатоўлена 4133 тоны хлебных культур.

Водлуг папярэдніх вестак, за другую дэкаду сакавіка дзяржаўнымі і каапэрацыйнымі арганізацыямі загатоўлена розных хлебных культур 1897 тон, у тым ліку жыта 756 тон і семя лёну —172 тоны.

Па паасобных акругах загатоўкі разьмяркоўваюцца такім чынам: Меншчына—172 тоны, Бабруйшчына — 603 тоны. Магілеўшчына—380 тон, Варшаншчына—260 тон, Мазыршчына—104 тоны, Гомельшчына—311 тон, Віцебшчына—43 тоны і Полаччына—24 тоны.

За першыя 2 дэкады сакавіка па БССР загатоўлена розных хлебных культур 4133 тоны, што складае 48.6 проц. месячнага пляну. Наогул-жа, па БССР за час з 1 ліпеня 1927 г. да 21 сакавіка 1928 году загатоўлена розных хлебных культур 25648 тон.

Калі будзе закончана пабудова жалеза-бэтоннага мосту праз р. Сьвіслач.

Будаўнік жалеза-бэтоннага мосту праз р. Сьвіслач—інжэнэр Кірык у гутарцы з нашым супрацоўнікам паведаміў наступнае:

— Пабудова мосту будзе закончана сёлета абавязкова. Будаваць мост у працягу трох месяцаў аддзел камунальнай гаспадаркі ніколі не зьбіраўся. Каб не рабіць гарачкі з пабудовай мосту, і каб пабудова гэта каштавала таньней, Камгас расклаў пабудову мосту на 2 гады.

З пачатку за пабудову мосту ўзяўся Гандлёва-Будаўнічы Трэст, які працу зацягнуў; з гэтай прычыны далейшая пабудова мосту перададзена акцыянэрнаму таварыству „Водоканал".

Апошні прыступіў да пабудовы, і сёлета мост будзе зусім гатоў

Канцэрт-вечар на карысьць Грамады.

19 сакавіка ў клюбе „Савгандальслужачы" Камітэт Абароны Грамады наладжвае канцэрт-вечар на карысьць Грамады.

У канцэрце-вечары прымуць удзел лепшыя артысты і мастацкія сілы г. Менску.

Да ведама паступаючых у Маскоўскі і Ленінградзкі Палітасьветныя Інстытуты.

АПА ЦК КП(б)Б паведамляе, што заявы аб камандыраваньні на вучобу ў Маскоўскі і Ленінградзкі Палітасьветныя Інстытуты тых т. т., якія не зьявіліся 27 сакавіка і новапададзеныя, будуць разглядацца ў адборачнай камісіі пры АПА ЦК КП(б)Б 5 красавіка аб 11 гадз. раніцы. Гэты тэрмін зьяўляецца канчатковым.

Зьявіцца ў адборачную камісію трэба маючы пры сабе засьведчаную анкету, калі гэтная яшчэ не даслана ў АПА ЦК КПБ, і погляд парткому КПБ адносна пасылкі на вучобу падаўшага заяву.

Забясьпечаньне БССР прамтаварамі.

Саюзны Нар. Кам. Гандлю адпусьціў для БССР на трэці квартал 135 вагонаў баваўнянай мануфактуры, на 2300000 руб. скураных тавараў і на 800000 руб. суконна-шарсьцяной мануфактуры. З гэтай колькасьці Нар. Кам. Гандлю БССР вызначыў спэцыяльна для забясьпечаньня сельскіх мясцовасьцяй 70 вагонаў баваўнянай, на 480000 р. суконна-шарсьцяной мануфактуры і на 700000 р. скураных тавараў.

Канalізацыя г. Менску.

З Масквы атрымана тэлеграма, што 3 красавіка ў Менск прыедзе прадстаўнік будаўнічай канторы „Водоканал" для заключэньня з аддзелам камунальнай гаспадаркі ўмовы на далейшую каналізацыю гор. Менску. Летась каналізацыя зроблена на працягу 2—3 кілёмэтраў, а сёлета будзе зроблена на працягу 15 кілёмэтраў.

На 2.200.000 рублёў рыбных тавараў для БССР.

Праўленьне Белкаапсаюзу зацьвердзіла дагавор з Рыбсындыкатам, які ўзяўся даставіць для спажывецкай каапэрацыі БССР рыбы, селядцоў і інш. рыбных тавараў на 2200000 р.

Ачыстка вуліц і пляцоў у Менску.

Аддзел камунальнай гаспадаркі выдаў кіраўніцтву мясцовага транспарту 3000 руб. на праведзеньне ачысткі пляцоў і вуліц ад лёду. Ачыстка распачнецца з панядзелка 2 красавіка.

Апавяшчэньні.

— Праўленьне студ. навукова-дасьледчага кр-га т-ва БДУ і ЦБК даводзяць да ведама слухачоў і мэтадычных курсаў краязнаўства, што сёньня, 1 красавіка, адбудуцца даклады на тэму „Прыродазнаўства і краязнаўства"—праф. Гайдукова і дац. Зьбіткоўскага.

Пачатак роўна ў 11 з паловай гадзін раніцы.

ДОМ АСЬВЕТЫ

— Сёньня а 7 гадз. увеч.—пасяджэньне праўленьня Дому.

Парадак дню:

1. Плян працы на вясеньне-летні пэрыяд. 2. Даабсталяваньне саду і 3. Бягучыя справы.

У 8 з пал. гадз.—„Вечар Някрасава".

— У нядзелю, 1 красавіка—працяг агульна-гарадзкой канфэрэнцыі саюзу працасьветы. —Даклад НКА т. Баліцкага.

Пачатак а 9 гадзіне раніцы.

Разыскваецца СУХАРЖЭЎСКІ Кароль,

35 гадоў ад роду, у 1920 годзе служыў на МББ чыгунцы—на ст. Менск.

Хто ведае аб месцазнаходжаньні Сухаржэўскага Караля, просьба паведаміць па адрасу: Менск, Красівая, 2-9, кв. 2 Т. Сухаржэўскай.

ЗГУБЛЕНЫ:

— Поліс на страхаваньні жыцьця за № 3408-б Юркава С. М.—выд. Белдзяржстрахам кв. 399.

— Дзьве вучотна-конск. кніжкі—1) адна за № 302, выд. 9-м вайскова-конскім вучасткам Рэчыцкага павету, 2) другая за № 2869, выд. 4-м вайскова-конскім вучасткам Мазырскай акр. на імя Катубы Г., кв. 400.

— Вучотна-конская картачка Авілы К. выд. Чэрвенскай вайсков. кам. с., кв. № 401

—Конская кніжка № 29 Пятроўскага В. —выд. Караліскім РВК Мазырскай акр. кв. 402.

— Лекавая кніжка Зелінскай А. О.,—выд. Менакрстрахкасай, кв. 403.

— Службовая кніжка № 883 доўгатэрмінова-адпускнога чырвонаармейца, выд. Любаньскім РВК на імя Стахновіча І. А. кв. 404.

— Сяброўская кніжка № 7378 Нікіцінай О. Н.—выд. саюзам Саўгандальслуж., кв. 405.

— Вучотна-конская карт. Барбука Б.—выд. вайсковым сталом „Чэрвенскага РВК у 1926 г., кв. 406.

— Каапэрат. кніжка № 1470 Цяплоўай М. М.—выд. МЦРК, кв. 407.

— Забясьпеч. квіт. ад выхада ў тыраж за № 7802 ад 10-2-28 г., кв. 408.

— Вучотна-конская кніжка Сышчэнка Д. В.—выд. Караліскім РВК Мазырск. акр. кв. 409.

— Пасьведчаньне за № 673 аб льготах на с-гасп. падатку чырвонаарм. 2-га Артпалка 2-й дывіз. т. Дарашкевіча і Брыцікава С., кв. 410.

— Вучотна-конская карт. Цыплёнка М. —выд. Грэбенскім вайсковым аддзелам у 1922 г., кв. 411.

—Асабовая кніжка № 4 Жыльскага А.—выд. Караліскім РВК Мазырскай акругі, кв. 412.

— Асабовая карт. № 90 Яхніча І. С. —выд. Жыткавіцкім РВК., кв. 413.

— Пасьведчаньне Менкамгаса за № 5289 на права ўласнасьці домам № 5 па Пятроўскаму зав. на імя Дайноўскага М. Х., кв. 414.

— Сяброўская кніжка № 2664 Дзямідовіча М. М.—выд. Ц. П. саюзам Працасьветы, кв. 415.

— Квіток № 60 Менсаюза Паляўнічых Бандаровіча М. Н., кв. 417.

— Выканаўчы ліст № 387 Каваленка М. кв. 417.

— Чырвонаармейская кніжка Лучонка Н. А.—выд. 5-м палком, кв. 417.

— Пасьведчаньне аб нягоднасьці за № 2851 і пасьведчаньне аб хваробе № 929 на імя Зільбурга Д. А., кв. 417.

— Вучотна-конская картка Цэхановіча А. В.—выд. Хутарскім РВК, кв. 417.

— Асабовая кніжка Мілько С. М. выд. Чэрвенскім РВК., кв. 417.

— Вучотна-конская карт. Гутмановіча Ш. Л. —выд. Чэрвенскім РВК кв. 417.

— Картка на кваз № 225 Касцэвіча П. І., кв. 417.

— Вучотна-конская карт. Рубінштэйна М. Я.—выд. Чэрвенскім РВК, кв. 417.

— Вучотна-конская картачка Рэсахаха А. Л.—выд. Чэрвенскім РВК, кв. 417.

Законы і загады ўраду БССР.

СТАТУТ
Цэнтральнага Бюро Краязнаўства пры Інстытуце Беларускае Культуры.

1. Цэнтральнае Бюро Краязнаўства пры Інстытуце Беларускае Культуры вядзе сваю працу пад навуковым кіраўніцтвам Прэзыдыуму Інстытуту Беларускае Культуры і дае яму справаздачы аб сваёй дзейнасьці.

2. Цэнтральнае Бюро Краязнаўства:

а) накіроўвае і дапамагае працы краязнаўчых арганізацый БССР і пашырэньню іх сеткі;

б) дапамагае краязнаўчым арганізацыям БССР каардынаваць сваю працу з дзейнасьцю дзяржаўных і навукова-краязнаўчых устаноў;

в) падлічае краязнаўчую працу ў БССР;

г) распрацоўвае мэтады краязнаўчае працы.

д) папулярызуе ідэі краязнаўства з мэтаю прыцягненьня да краязнаўчае справы шырокіх колаў працоўных;

е) арганізуе і праводзіць усебеларускія краязнаўчыя зьезды і канфэрэнцыі і ўдзельнічае ў акруговых і раённых краязнаўчых канфэрэнцыях.

3. Цэнтральнае Бюро Краязнаўства выдае пэрыядычныя друкаваныя органы і паасобныя працы па краязнаўчых пытаньнях, мае права арганізоўваць бібліятэкі і розныя навукова-дапаможныя ўстановы, курсы па падрыхтоўцы і перападрыхтоўцы працаўнікоў краязнаўства і г. д.

Увага. Працу па пытаньнях краязнаўства ў асьветных установах Цэнтральнае Бюро Краязнаўства ўзгадняе з Народным Камісарыятам Асьветы.

4. Цэнтральнае Бюро Краязнаўства трымае сталую сувязь з аналёгічнымі ўстановамі Савецкіх рэспублік.

5. Цэнтральнае Бюро Краязнаўства выбіраецца на Ўсебеларускім Краязнаўчым Зьезьдзе на два гады з прадстаўнікоў навуковых, навукова-краязнаўчых і савецкіх устаноў, грамадзкіх арганізацый і акруговых таварыстваў краязнаўства.

Лік членаў Цэнтральнага Бюро Краязнаўства і норма прадстаўніцтва ў ім установаў і арганізацый вызначаюцца Ўсебеларускім Краязнаўчым Зьездам.

6. Цэнтральнае Бюро Краязнаўства выбірае Прэзыдыум у складзе 7 асоб і зацьвярджае плян дзейнасьці.

7. Пленум Цэнтральнага Бюро Краязнаўства склікаецца Прэзыдыумам Цэнтральнага Бюро Краязнаўства.

8. Цэнтральнае Бюро Краязнаўства мае членаў-карэспандэнтаў.

9. Члены-карэспандэнты Цэнтральнага Бюро Краязнаўства выбіраюцца Пленумам па прапанове Прэзыдыуму Цэнтральнага Бюро Краязнаўства з асоб, якія самастойна вядуць сталую краязнаўчую працу (дасьледы, збор і апрацоўка матар'ялаў і інш.) і выконваюць паасобныя заданьні Цэнтральнага Бюро Краязнаўства.

10. Члены-карэспандэнты выбіраюцца на тры гады і маюць пастаноўчы голас на Ўсебеларускіх краязнаўчых зьездах.

11. Члены-карэспандэнты раз на год даюць Цэнтральнаму Бюро Краязнаўства інфармацыю аб сваёй краязнаўчай дзейнасьці.

12. Сродкі Цэнтральнага Бюро Краязнаўства складаюцца:

а) з асыгнаваньняў па каштарысу Інстытуту Беларускае Культуры;

б) з прыбыткаў ад продажу выданьняў, лекцый, выставак і д. т. п.

13. Цэнтральнае Бюро Краязнаўства мае пячатку са сваёй назваю.

Старшыня Савету Народных Камісараў БССР М. Галадзед.

Кіраўнік Спраў Савету Народных Камісараў і Эканамічнае Нарады БССР М. Мароз.

г. Менск. 9 сакавіка 1928 году

УСТАВ
Центрального Бюро Краеведения при Институте Бел. Культуры

1. Центральное Бюро Краеведения при Институте Белорусской Культуры ведет свою работу под научным руководством Президиума Института Белорусской Культуры и представляет ему отчеты о своей деятельности.

2. Центральное Бюро Краеведения:

а) направляет и содействует работе краеведческих организаций БССР и расширению их сети;

б) помогает краеведческим организациям БССР координировать свою работу с деятельностью государственных и научно-краеведческих учреждений;

в) учитывает краеведческую работу в БССР;

г) разрабатывает методы краеведческой работы;

д) популяризирует идеи краеведения в целях привлечения к краеведческому делу широких кругов трудящихся;

е) организует и проводит всебелорусские краеведческие с'езды и конференции и участвует в окружных и районных краеведческих конференциях.

3. Центральное Бюро Краеведения издает периодические печатные органы и отдельные труды по краеведческим вопросам, имеет право организовывать библиотеки и разные научно-подсобные учреждения, курсы по подготовке и переподготовке работников краеведения и т. д.

Примечание. Работу по вопросам краеведения в просветительных учреждениях Центральное Бюро Краеведения согласовывает с Народным Комиссариатом Просвещения.

4. Центральное Бюро Краеведения держит постоянную связь с аналогичными учреждениями советских республик.

5. Центральное Бюро Краеведения избирается на Всебелорусском Краеведческом С'езде на два года из представителей научных, научно-краеведческих и советских учреждений, общественных организаций и окружных обществ краеведения.

Число членов Центрального Бюро Краеведения и норма представительства в нем учреждений и организаций определяются Всебелорусским Краеведческим С'ездом.

6. Центральное Бюро Краеведения избирает Президиум в составе 7 лиц и утверждает план его деятельности.

7. Пленум Центрального Бюро Краеведения созывается Президиумом Центрального Бюро Краеведения.

8. Центральное Бюро Краеведения имеет членов-корреспондентов.

9. Члены - корреспонденты Центрального Бюро Краеведения избираются Пленумом по предложению Президиума Центрального Бюро Краеведения из лиц, самостоятельно ведущих постоянную краеведческую работу (исследования, сбор и обработка материалов и др.) и выполняющих отдельные задания Центрального Бюро Краеведения.

10. Члены - корреспонденты избираются на три года и пользуются решающим голосом на всебелорусских краеведческих с'ездах.

11. Члены-корреспонденты раз в год представляют Центральному Бюро Краеведения информацию о своей краеведческой деятельности.

12. Средства Центрального Бюро Краеведения составляются:

а) из ассигнований по смете Института Белорусской Культуры;

б) из доходов от продажи изданий, лекций, выставок и т. п.

13. Центральное Бюро Краеведения имеет печать со своим наименованием.

Председатель СНК БССР Н. Голодед.

Управляющий Делами СНК и Экономического Совещания БССР М. Мороз.

г. Минск. 9 марта 1928 г.

Па пастанове ЦК ЛКСМБ тэрмін скліканьня 9-га Ўсебеларускага Зьезду ЛКСМБ

пераносіцца з 10 на 22-га красавіка г. г.

Сакратар ЦК ЛКСМБ БАРАНЬНІКАЎ.

Адказны рэдактар М. КУДЗЕЛЬКА

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ БАЛАНС
Белорусского Государственного Торгового Паевого Товарищества „БЕЛПАЙТОРГ"
на 30-е сентября 1927 года.

АКТИВ

	Сумма. Частная.	Сумма. Общая.	Проц.
I. ДЕНЕЖНЫЕ СРЕДСТВА.			
1. Касса	20179—31		
2. Текущие счета	119222—02		
3. Ценные бумаги	52787—26		
4. Переводы в пути	8179—66	200368—25	2,9
II. ПАИ И АКЦИИ		64918—24	0,9
III. ТОВАРЫ И МАТЕРИАЛЫ.			
На складах	1026243—69		
В пути	233518—85		
Неликвидные	5596—18	1265358—72	18,4
IV. ПОД'ОТЧЕТНЫЕ СУММЫ		20837—24	0,3
V. ВЕКСЕЛЯ И ДОКУМЕНТЫ К ПОЛУЧЕНИЮ.			
Векселя к получению	398110—59		
„ учтенные	544369—41		
„ бланкированные	1125260—58		
„ протестованные	16946—31		
Документы на инкассо и наложенные платежи	223894—30	2308581—19	33,5
VI. ДЕБИТОРЫ.			
Рассчеты с регулир. аппарат. ВСНХБ	9073—20		
„ с хоз'един. ВСНХБ	728296—57		
Прочие дебиторы	2020337—23		
Сомнительные дебиторы	56713—46	2814420—46	40,8
VII. НЕРЕАЛИЗОВАННЫЕ ПАИ.		58875—49	0,8
VIII. НЕЗАКОНЧЕННЫЕ ОПЕРАЦИИ		36645—65	0,5
IX. РАСХОДЫ БУДУЩЕГО ГОДА		75288—12	1,1
X. ИМУЩЕСТВО		46583—03	0,8
БАЛАНС		6891876—39	100

ПАССИВ

	Сумма. Частная.	Сумма. Общая.	Проц.
I. КАПИТАЛЫ.			
1. Паевой	5000		
2. Запасный	[illegible]633—58	569633—58	8,3
II. ФОНДЫ И РЕЗЕРВЫ.			
1. Аммортизационный	[illegible]929—18		
2. Улучшения быта	[illegible]2926—44		
3. Сомнительных долгов	[illegible]0662—32		
4. Неликвидных товаров	[illegible]139—66		
5. На снижение цен	[illegible]2955—26	100612—86	1,5
III. ВЫДАННЫЕ ВЕКСЕЛЯ		1845738—90	26,8
IV. ЗАЙМЫ И ССУДЫ		19768—80	0,3
V. ОБЯЗАТЕЛЬСТВЫ ПО БЛАНКОНАДПИСАТЕЛЬСТВ		1669629—99	24,2
VI. КРЕДИТОРЫ.			
1. Расчеты с хоз'един. ВСНХБ	[illegible]248849—27		
2. Прочие кредиторы	[illegible]337970—50	2586819—77	37,5
VII. ПОД'ОТЧЕТНЫЕ СУММЫ		1965—65	
VIII. ДОХОДЫ БУДУЩЕГО ГОДА		925—59	
IX. Прибыль за 1926-27 г.		96781—25	1,4
БАЛАНС		6891876—39	100

ЗАБАЛАНСОВЫЕ СЧЕТА.

АКТИВ

1. Товары, полученные на комиссию	937552—12
2. Документы, полученные на инкассо	49825—24
3. Ценности, принятые в залог	6548 —
4. Товары, принятые на хранение	5391—21
5. Арендованное имущество	14108—26
6. Полученные гарантийные векселя	58150 —
БАЛАНС	1071574—83

ПАССИВ

1. Комитенты	987377—36
2. Депоненты	19499—47
3. Залогодатели	6548 —
4. Кредиторы по гарантийным векселям	58150 —
БАЛАНС	1071574—83

СЧЕТ ПРИБЫЛЕЙ И УБЫТКОВ.

Дебет

1. Общие торговые расходы	500987—19
2. Накладные расходы	62404—77
3. Проценты	8191—78
4. Случайные расходы	32499—12
5. Утечка товаров	21776—96
6. Общегосударственные расходы	2170—09
7. Ликвидация имущества	245 —
ИТОГО	628274—91
Чистая прибыль	96781—25
БАЛАНС	725056—16

Кредит

1. Доходы от продажи своих товаров	193752—94
2. Доходы от продажи комис. товаров	465888—89
3. „ „ снабжения	47146—79
4. „ „ отпуска товаров своим к-рам	16739—05
5. Переоценка процентных бумаг	1529—49
БАЛАНС	725056—16

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ПРИБЫЛЕЙ.

На уплату подоходного налога	9678—12
В запасный капитал	13065 —
В фонд улучшения быта	8710—31
В фонд премирования	218 —
В госбюджет по паю ВСНХБ	65109—82
ИТОГО	Р. 96781—25

Баланс рассмотрен и утвержден общим собранием пайщиков в заседании от 25 февраля 1928 г.

Председатель Правления Белпайторга ЛУЦКЕВИЧ.

Главный Бухгалтер ЗВЕНИГОРОДСКИЙ.

Председатель Ревизионной Комиссии ПОГОСТСКИЙ.

Линейная калибровочная мишень LRT-BE4-V2